

כ דייטרה. לחין זנין וסמירה בכלים, עיין סימן שי"ד [שפי"ב]:
כא (שם) שמא יתקע. ואפילו בכלי שמהו צנין גמור, ללא כעולם
 שבת [ש"ק כא]: **ל** כב דכיון דמחובר דקרקע בוי. וממייב משום
 בונה (רמב"ם) שנה פרק י' הלכה י' ומגיד משנה פרק כ"ב שם הלכה
 (כ). ה"ו א"כ גם החלונות אסור

ליטול ולהחזיר, דמחזירין הס': **ז** **ח** (ט) דלח של שידה תיבה ומגדל יכולים
 כג אין גיבויים. (שם) פירוש, אסור
 לטלטל. ולא דמי לחיכת חרס
 צעקו' /, דהסח היה מותר כלי
 עליו מעיקרא, מה שאין כן בצקו',
 לכן צעקו' שמתקן (ר"ן) שנה מה, נ
 ד"ה ומקשו). וצמחצור לקרקע יש
 לחוש משום צנין, לכן צעקו' ציט
 אחיזה: **כד** או חור ששה
 אסור. מדלענין טומאה לאו מנא
 הוא, לענין שבת נמי לאו מנא הוא.
 ואם חלמנר (שם) ומאי שנה משכרי
 כלים כמו שכתוב סעיף ו', וי"ל
 דהסח מהני זהו יחוד לטומאה,
 מה שאין כן צמחצור ללא מהני ציה
 יחוד ללא חס כן עשה צו שום שינוי

ותיקון למימוח (תוספות) שם דף מ"ט ע"ב ד"ה לה. וזו צמחצור
 צ"ד [ע"ב דבור ראשון] כחצו ח"ל, עור לח אע"ג דמקבל טומאה
 צמחצור, כיון דלא מיחד לישיבה צעוד שהוא לה, אסור לטלטלו,
 וכן צריך לומר גבי מחט שניטל חודה או עוקצה דאסור לטלטלה
 אף על גב דלא התקנה למימוח טמאה, עכ"ל. וכונתו דדוקא
 בצברי כלים דרגילין להשתמש בהם משמיש אחר שרי לטלטלם, מה
 שאין כן צמחצור דרגילין לזרקו צין הגרוטאות כשצננה, כדאימא
 בגמרא [שבת קכג, א]. וכן נראה לעני"ד עיקר, דפשטא דמחזירין
 [כלים עלק יג משנה ה] משמע דלא התקנה למימוח טמאה בלא שום מיקון, וכן פסק הרמב"ם פרק י"א מכלים [הלכה יז]: **ב**ה מותר.
 (שם) דומנין דמימלך עליה ומשוי לה מנא (גמרא שם שם). ודברי העולם שבת [ש"ק כא] תמוהים:

כמו לול, ואסור אפילו בלא חקע מטעם בונה כיון שצמחצור. וצריך
 לומר דלול הוא עשוי כלי ואחר כך חצרו. ועיין בסימן שי"ג וש"ד
 מדינים אלו: (י) אפילו הם מחוברים בטיט. פירוש, הלוי
 מחובר לקרקע כטיט מלמטה: (יא) וחדשה. דומנין דמלך
 עלה ואינו נוקצה והוי כלי ליטול צו הקוף. אבל צניטל חודה בעל
 מיניה שם כלי, דלא זרקא צין צברי מחכות, ומשום הכי נראה
 שאם יתדה מצעוד יוס לאיזה משמיש דהוי כלי:

באר היטב
 יוס לאיזה משמיש הוי כלי וש"י ט"ז [ש"ק יא]. וכלים מוקצים שצנצור
 בשבת, אף על גב דעכשו צין מוקצים, אסורים לטלטל, מ"א צס"ק י"ב
 [ש"ק יט]:

ביאור הגר"א
 [לז] [מס' יז] ביטוי. אפילו לרבי יוסי [שבת קכז, ב]. ועיין רש"י שם [ד"ה ביטוי
 קרקע]: [לז] [שם] כליים. אפילו לתנא קמא [שם]: [לז] אפילו. שם קבי"ה
 א' כרבי אליעזר בן יעקב וכרבינא, ובהא מורה תנא קמא: [מ] והוא. ר"ל.
 דוקא באותן שאין צריכין בית אחיזה: [מא] שתקנו. כפירוש תוספות שם
 [קכז, ב] ד"ה וכי תימא: [מב] או. הר"ן [שבת מט, ב] ד"ה ומחצורא. מהא דחירות
 (ג"א) [ג, א] וכרב אסי דקיימא לן כוחיה כמו שכתוב בסעיף כ', וכחב דלכן
 הצריך הר"ף [שם] בקנה ובכסוי כלים תיקון כלי ולא הוצרך בפקק, לפי ששתמא
 נשתמש בה מצעוד יוס, שצריך להיות מכון למרחו של חלון, ועיין (ס"ו)
 [סעיף] כ"ב וסימן שי"ג סעיף א': [מג] וכיסוי חביות הקבורות. רמב"ם
 [שבת כה, יג], וכתנא קמא [שם קכז, ב], דאינהו נמי סבירא להו הא דרבי אליעזר
 וכרבי אליעזר בן יעקב, ר"ן [שם כה, ב] ד"ה והקשה):

הכי שרי (הגה, גם משמע דוקא מצעוד יוס, הא זרק בשבת שרי, ולא דמי
 [ש"ק כא] שמא יתקע. ואפילו בכ"י בוי. ר"ל, אף על גב דאין צנין בכלים,
 מכל מקום מה שהוא בנין גמור גם בכלי יש בנין. ועיין סימן (שי"ז) [ש"ד]
 ובסימן תקי"ט: [ש"ק כג] דכיון בוי. וא"כ גם החלונות בוי. וכן כתב הט"ז
 בסימן שי"ג ס"ק ה', וכחב דפשיטא דאפילו על ידי גוי איכא אסור גמור,
 כיון דעל ידי ישראל איכא חיוב חטאת א"כ על ידי גוי שבות גמור,
 ש"ש. וסי' כ"ד, או חור בוי. וי"ל דהתם מוהני בהו יחוד בוי. ר"ל. דהא

ט. שם בגמרא [ש"ק י"ג] שם
 מו, ה' ובפירוש ר"ן ד"ה של
 [לז]:
 ת. שם קכ"ז [ש"ז]
 צמחצור ובגמרא וכתנא
 קמא לפירוש הר"ן [שם
 מה, ב] ד"ה והקשה] לדעת
 הר"ף [שם מה, ב].
 והרמב"ם צפרק כ"ה
 משנה הלכה יג] והרב
 המגיד שם צס"ה הרש"א
 [שם קכ"ה ד"ה אמר]:
 מ. שם בגמרא ובפירוש
 תוספות שם ד"ה וכי,
 וכן נראה דעמ המגיד
 משנה שם; שו"ת הרש"א
 כלל כב סימן ח דרך י:
 מ** ר"ן שם מה, ב
 ד"ה ומחצורא:
 ה. שם צמחצור קכ"ז
 [ש"ז]:
 ג. שם קכ"ג [ש"ז] וכרצה
 [ר"ף שם מ, ב; ר"ש שם
 פרק ח סימן ג]:
 ג. [גמרא] שם:

הגהות המכ"ע

ש"י אפילו הם מחוברים
 בטיט. פירוש שהכלים הם
 מחוברים לקרקע בטיט)
 אבל מגילים הם למעלה
 [ואינם טמאים] בקרקע
 לגמרי. אבל אם [טמאים
 לגמרי] בקרקע אף שהכסוי
 אינו טמון אסור, מפני
 שאין הכלים מגילים הרי
 הן ככסוי קרקעות, ולכן
 כסוי חביות הטמאים
 בקרקע צריכין בית
 אחיזה, ולא די ל[עשות]
 בהם מעשה כ"י או
 שנתמש בהם מצעוד יוס;
 שם ועשה בהם מעשה וכי.
 דבחיב הוי חורה כלי עליה:

הגהות והערות

[ז] עיין סימן שי"ג סעיף
 ג' וסעיף ה' [מ"א ס"ק ט]
 וסעיף ט' [ש"ק טו]:
 [ז] עיין סימן שי"ג סעיף
 א': [ז] עיין סימן שי"ג
 [ז] עיין סימן שי"ג סעיף
 י"ט [ש"ק טו]:
 [ז] עיין סימן שי"ג
 [ז] עיין סימן שי"ג סעיף
 א': [ז] עיין סימן שי"ג
 וילגה תר"ו ויעלמיר
 מרבי"ה, וכן הגיה מקור חיים
 ע"פ הלשון כ"י. וראה
 לנטי שרד:
 [ז] תוקן במהדורות והס':

צנין צ"ל מלאכה
 (קד)
 צנין מלאכה מוגד (ב)
 (הגהות ח"ן קדו)
 מצנור פ"ז צ"ל
 הוצאת מפתח ארון האל
 מכוון ירושלים

ר"ם³ דמותר ליגע במעמד שלפני ארון הקודש אפילו בשעת שהנרות דולקות עליו. דאע"פ שהוא תשמיש מוקצה אין אסור ליגע במוקצה רק שלא יטלטל ע"כ. ולפי"ז צריך להתיישב שפיר בהא דמייתי אשירי פ"ק דביצה⁴ הירושלמי דכופין כלי על ביצה שנולדה ביו"ט כדי שלא תשבר, וצריך לזהר שלא יגע הכלי בביצה. ואמאי הא שרי ליגע במוקצה אפילו בידים. ודוחק לומר כיון דביצה דבר המתגלגל הוא אם היה הכלי נוגע בה אי אפשר היה שלא יזינה ממקומה. עיין במרדכי

פ' במה טומנים⁶ דמחלק כהאי גוונא לענין קנים משום דמתנענעים. אלא נראה לחלק דהתם כיון דהנחת הכלי על הביצה היא לצורך הביצה, [ד]הוי דבר המוקצה ולכך אסור ליגע בו⁷. אבל בנידון דידן וכן הנהו דמייתי ראייה מינייהו, כולהו ההנחה והתשמיש אינו אלא לצורך דבר שאינו מוקצה, ולכך אפילו אי נגע ע"י הנחה במוקצה שרי. והכי תילקו התוספות פ' כירה⁸ בשם ר"י לענין טלטול מן הצד שמייה טלטול או לאו. וכן הוא שם באשירי⁹ ובמרדכי¹⁰ ע"ש.

סימן סח

7e שאלה: הפרוכת שלפני ארון הקודש שרי להסירו בשבת ולפרוס אחר במקומו או לאו.

תשובה: יראה דהיתר גמור הוא. וכן שמעתי שיש מקומות שעושין כן ביום הכיפורים לתפלת נעילה מסירים הראשון ופורסים אחר שכולו לבן במקומו. וראיה מהא דגרסינן בפ' תולין (שבת קלח, א) ובפ' המוצא תפילין (ערובין קב, א) אמר רב משום רבי חייא וילון מותר לנטותו ולפרקו בשבת. ופרש"י פ' תולין² דזהו מסך שכנגד הפתח דהיינו כמו פרוכת. ואע"ג דמסיים רש"י³ דמותר לנטותו ולפרקו לפי שאינו אוהל כמי שעשוי כעין גג. וא"כ נוכל לומר דרש"י לטעמיה דס"ל דאין איסור עשיית אוהל עראי בשבת אלא כגו ולא במוקצה, כדאיתא באשירי פ' כל הכלים⁴ ובתוספות פ' מי שהוציא אוהו⁵. אבל לפר"ת⁶ דסבר דבמחיצות נמי איכא איסור עשיית אוהל עראי, איכא למימר דנטיה ופריקת הפרוכת יהא אסור. הא ליתא דר"ת מודה דכל היכא

דאין המחיצה באה להחיר, כגון גבי דופן סוכה ופריסת סדין ע"ג העמודים, דפ' כיצד משתתפים (ערובין פו, ב), אין איסור עשיית אוהל עראי במחיצה, וגבי פרוכת לא בא המחיצה להחיר מידי. אך בפ' המוצא תפילין פרש"י¹ וילון כנגד הפתח לצניעותא מותר לנטותו דלאו אהל קעביד. דלאו קביע התם אלא דרכו לינתן ולהסתלק כדלת בעלמא, עכ"ל. משמע דאיירי בוילון שנוטין אותו לפרקים, כשרוצים לעשות מילי דצניעות אבל אינו תלוי תדיר שם⁸. ולפי"ז הפרוכת שתולין שם תדיר שייך ביה עשיית אוהל לפי זה. ומ"מ נראה לחלק יפה, דודאי וילון התלוי תדיר לפני הפתח שייך ביה עשיית אוהל לפי שהוא כמו דלת בעלמא. אבל הפרוכת שלפני הארון שבלאו הכי יש דלת לארון והפרוכת אינו תלוי שם אלא לצניעות, אע"ג דתלוי שם בקביעות אין קפידא. אפס העולם חוששין לאסור הדבר. וגם תזן הכנסת אחד הגיד לי שאחד מן הגדולים לא רצה להחיר אני מושך ידי להחיר⁹.

סימן סט

שאלה: אחד שכח מעות במתג המטרון שקורין קפ"ן ציפפ"ל, שרי לטלטל הקפ"א בעוד המעות בציפפ"ל או לאו.

תשובה: יראה דשרי כה"ג לטלטל ולהשים על הראשי. וראיה מהא דמייתי תלמודא פ' כירה (שבת מד, ב) מתני' דמוכני שלה בזמן שהיא נשמטת וכו', ואין

כט, א. 3. תשב"ץ סי' ל"א. 4. סי' א'. 5. ביצה פ"ה ה"א. 6. שבת סי' שכ"ד. 7. וכ"פ בק"ע בירושלמי שם מדעתי וכו' רבינו מפורי הוא. ובהשגות הראב"ד (פכ"ה משבת הכ"ג) הביא ד' הירושלמי הנ"ל ובמ"מ שם הקי ע"ז כנ"ל דהא מותר לגעת בו, ולמש"כ רבינו לק"מ, ופסקה שו"ע (סי' ש"י ס"ו) וע"ש בב"י ונו"כ. 8. שבת מג, ב ד"ה דכו"ע. 9. פ"ג סי' י"ט. 10. סי' ש"ג.
סי' סח: 1. ב"י ורמ"א (סי' שט"ו ס"א). 2. ד"ה וילון. 3. ד"ה מותר לנטותו. 4. פי"ז סי' ח'. 5. עירובין מד, א ד"ה פקק. 6. בתוס' ערובין שם. וע"ע בס' הישר לר"ת (סי' רכ"ד רכ"ו). 7. עירובין קב, א ד"ה וילון וד"ה מותר. 8. ע"י רש"י סוכה (טו, ב ד"ה מהיכן) ותוס' ערובין (מד, א ד"ה פקק) ומרדכי שבת (סי' ש"א) וסי' הישר לר"ת (סי' רכ"ד רכ"ו) ואר"ז (ח"ב סי' ע"ח) ותשו' מהר"ם (ד"ב סי' כ"ג). 9. ע"י ב"י שם וכתב דהאינדא נהוג עלמא להיתר, ובפ"מ שם כתב וכ"מ מהמרדכי וכן מפורי בכלבו וכתב ובלבד שלא יעשנו אוהל והם ד' הרמב"ם בפכ"ב. ע"ש וע"ע מג"א (שם סק"ט) מש"כ בזה.
סי' סט: 1. ב"י (סו"ס ש"ט) וכתב דמכאן יש ללמוד לשוכח מעות בכיס שעושין כצידי הלבוש שנקרא פאלדיקיר"א אם אינה תפורת לאורכה אלא פיה לבד תפור בחור שבמלבוש דשרי לטלטל הלבוש אך ללבושו נראה שאסור, ע"ש. ופסקה רמ"א (סי' ש"י ס"ז). נוע"ע לקט"י עמ' 62 [וע"י מהר"י ברונא (סי' מ"א)].

4

אמר ליה זיל כרוך בודיא ושירי בה טפח למחר פרסיה עלייהו מוסיף על אהלי עראי הוא התם נמי אוהל כעין גג הוה¹²⁰.

וההיא דפרק מי שהוציאוהו (עירובין מג, ב) גבי ההיא נחמיה בריה דרב הגילאי משכתייה שמעתא ונפק חוץ לתחום כו' עד (שם מד, א) איתביה רב נחמן בר יצחק לרבא נפל¹²² דופנה לא יעמיד בה אדם ובהמה וכלים לא יזקוף את המיטה לפרוס עליה סדין לפי שאין עושיין אהלי עראי בתחילה ביום טוב ואין צריך לומר בשבת אמר ליה את אמרת לי מיהא¹²³ ואנא אמינא לך מיהא¹²³ עושה אדם את חבירו כו' קשיין אהרדי ושקיל וטרי עד דאמר לא קשיא הא בדופן שלישית פי' הא דקתני לא יעמיד בדופן שלישית שאין סוכה ראויה בשתי דפנות, והא דקתני¹²⁴ (שם) עושה אדם בדופן רביעית. אלמא דיש חילוק בין היכא שעושה רשות לעצמו כמו בדופן שלישית בין היכא שאינו עושה בדופן רביעית¹²⁵ שבלאו הכי חשיבה סוכה

שהוא¹³¹ עושה אהל למעלה דומיא דנג הרי יש כאן משום אהל ואסור לעשות אפילו אהל עראי אבל אם היתה¹³² סלית או מחצלת פרוסה על גבי עמודים או כתלים ונשאר ממנה נג מתוח טפח מערב שבת הרי זה מותר את כולה בשבת עד שיעשה אהל גדול. אבל אם בא לעשות מחיצה כשבת לצניעותא בעלמא או מפני החמה או מפני הנשמים הרי זה עושה כל המחיצה¹³³ כשבת וכל שכן ביום טוב ובלבד מחיצת ארעי.

את הנרות אבל למעלה תחת הסכך ודאי אסור¹²¹: [ז] כבר פירשנו דהלכה כחכמים דמותר להוסיף על אהלי עראי בשבת ויום טוב מיהו צריך לפרש כמה יהא¹³⁴ מן האוהל מערב שבת שמותר להוסיף עליו בשבת. אמרינן בפרק המוצא¹³⁵ תפילין בעירובין (קב, א) שלח ליה רמי בר יחזקאל לרב עמרם נימא¹³⁶ לי מר מהני מילי מעלייתא דאמרת לך משמיה דרב אסי כיפי דארבא אמר ליה הכי אמר רב אסי הגי כיפי דארבא בזמן שיש טפח בהם אי נמי אין בהם טפח ואין בין זה לזה

וראויה¹²⁵. וזה הדרך

נמי במחיצה היכא שעושה רשות לעצמו כגון שמתכוין לעשותו רשות היחיד ולהתירו

- 120. הוה: פ הויא
- 121. כרי: א פ חטר
- 122. נפל: א פ נפיל
- 123. מיהא: ד מהא
- 124. דקתני: א קתני
- 125. וראויה: ד ראויה
- 126. מפה: א ד המפה
- 127. אם: ב אם הוא
- 128. משום: ב שהוא
- 129. משום: ב מפני
- 130. ענין
- 131. שיהיה רק
- 132. היתה: ב חטר
- 133. המחיצה: נ
- 134. יהא: א ד יהיה
- 135. המוצא:
- 136. נימא: ד לימא

עו ר"ת ושאר ראשונים (דלעיל) הוכיחו מכאן דלא כרש"י, שהרי מפורש כאן, שמחיצה המתרת אסורה. אלא שגם מלשון רש"י בעירובין שם (מד, א ד"ה בדופן שלישית) וכי עבד ליה דופן שלישית משויה ליה לאהל, משמע שמקבל הנחה זו. ומפרש הפנ"י (סוכה טו, א) שלדעת רש"י מחיצה מתרת אסורה בתנאי שהיא בדרך בנין. לפי"ז רש"י בסוכה (המחזק לעיל) שבפריסת סדינים ע"ג עמודים לא גרס "והלא הכל מודים שאין עושים אהל", הסיבה לכך, שאין דרך בנין במחיצה של סדינים. ובמגיני שלמה (קכה, ב ד"ה הכל) פירש שהאיסור תלוי לפי רש"י ביצירת האהל. הדופן השלישית היא הנותנת לסכך משמעות, ולכן עשייתה אסורה. גם לפיו ביצירת מחיצה מסדינים אין איסור לרש"י. לעומתם דעת רבינו, האיסור לדעת רש"י הוא, עשיית מחיצה היוצרת רשות שיש לה משמעות להיתר כמו סוכה או רשות היחיד. ונ"י

ספר אור זרוע השלם
דבריו יצאק ל"ו משג מינו
ג' שג' וז' ירוקין
מנן גורני ישיג או זרעין
ג' ינו. כו' ינו. - ג' ינו.

⑤ imden, Jacob

ספר מור וקציעה

על טור ובית יוסף
חלק אורח חיים
ישא מדברותיו
ועל השלחן ערוך ונושאי כליו
יפרוש כנפיו

חברו הגאון הגדול סבא קדישא לוחם מלחמות ה'
מוהר"ר **יעקב** זצ"ל אב"ד **עמדין** המכונה **יעב"ץ**
בן הגאון הגדול מופת הדור רשכבה"ג נזר החכמים
מוהר"ר **צבי** אשכנזי זצ"ל
מח"ס שו"ת **חכם צבי**

נערך ונסדר מחדש בעזה"י עם מהדורא בתרא מכת"י המחבר בתוספת
מראי מקומות והערות, הגהות והערות גדולי ישראל, מבואות

בעריכת
הרב אברהם יעקב כומבך
ראש המערכת:
הרב יעקב יוסף שכטר
רב קהילת המרכז היהודי בניו יורק

מכון ירושלים • תשנ"ו

סימן שיג

[עב:] ע"ב. המדמי לה. צ"ל*.

שם. בפכ"ו (פסק) כרשב"ג. צ"ל.

שם. לאפוקיה מאיסור, וכן עוד שם כמה פעמים צ"ל כן בה"א.

ע"ג. משם ולטלטלו ע"י אותו חבל. כצ"ל.

שם [ד"ה ונגר]. בקרן זוית. צ"ל*.

שם. משמע ודאי. צ"ל.

ע"ד בראשו. אלא אין בראשו. כצ"ל*.

שם. בעשה לו בית יד. צ"ל*.

שם. דהוי דרך בנין גמור. צ"ל*.

שם. ומניחין אותו בזוית. צ"ל*.

שם. אלא דק"ל. צ"ל*.

ד [עג:] דף קמ"ז ע"א בטור. שדה תיבה ומגדל שפתחיהן מן הצד. וברלחות שלנו העשויות בצירי ברזל, שאונקלי קבוע במוזות הפתח, עליו תסוב הדלת, וסובב בטבעת שכברזל ארוך התקוע בדלת במסמרים, (והוא כעין יתדות שהתיר ר"י מקינון) ליטלן מאחורי התיבה. אלא שאותן בכלים, ותחוב הכיסוי בגופה של תיבה מאחריה בחליות הנכנסין מזה לזה, ויתד נכנס לתוכו ומחברן, וכשרוצים לפרקן נוטלין היתד ומתפרקין, היה נראה פשוט שמותר אפילו לקחתן מציריהן ולהחזירן, אפילו מחוברין לקרקע, כגון דלתות הבתים והחלונות, אם היו רפויים מאד וסובבים במהירות, וניטלים בקלות, אם הם תחובים הלויים בריוח, שהרי הם כתלושים, ואינן אלא כדבר התלוי במסמר. מ"מ נראה שיש להחמיר, דאיכא למיחש שירפה הברזל התקוע בחזר שכמוזזה וימיש ממקומו, כמו שארע כמה פעמים מחמת כובד הדלת, או יתרפו וינתקו המסמרים מטסי הברזל הנמשך מהטבעת, הקבועים בדלת, שבהן נקבים מסומרים בדלת, ועל ידיהן הטבעת נאחו ונקבע בדלת, ובהתרפות המסמרים (מחמת כובד, או מחמת חלודה) נשמט הדלת ונופל, משו"ה אכתי איכא למגזר שמא יתקע. על כן חוששני להתיר אלא לצורך. ודווקא בקבועים תקועים מהודקים ברזל החד והטבעת, ותחוב ברזל בברזל ברפיון בענין שהטבעת יושבת סובבת בריוח ובנקל, כמו במטה רפויה דבסמך. L

כב"י [בראשו]. הני מתנייתא. צ"ל.

סימן שיד

[עד.] ע"ב קרוב לסופו ב"י [ד"ה ומ"ש וה"מ]. הכא במגדל של לבנים (כצ"ל) עסקינן, כלומר באוירא דלבני מיירי, בלי טיט וסיד.

שיד. 1. עמ"ש"כ רבינו לעיל סוסי" ש"ח בענין טלטול נר חלב ושעוה.

ד"ו נפילת חזרת זלחות שלנו התלויות בסככות ברזל המסומרות בהן ותחובות באונקלי ברזל התקוע בתחתית קבועה בבנין או בכלים

דף קמ"ח ע"א בטור. אסור ליתן שעוה. החסיד בעל ספר זכרונות אוסר ליגע בשעוה בשבת. ולכאורה משמע לי ממשנחנו, דנגיעה בעלמא שריא. ויש לדחות. לכן נכון להזהר בדבר הואיל ויצא מפי אותו צדיק, וכל זה בחתיכה שאינה מן האוצר, ושאינו עשוי נר, אבל מן ההפתק, והנעשה כרוך בפחילה להדליקו, אע"פ שלא דלק עדיין, ודאי מוקצה הוי'.

[עה:] כב"י. לשבר הפותחת (צ"ל*) כו' דאילו (צ"ל*) ע"י כו'.

שם [ד"ה ושברקע]. שייכא סתירה. צ"ל.

[עה:] שם [ד"ה עלה]. איכא בינייהו. צ"ל*. בינייהו. צ"ל*.

שם. בדאיכא עלים הרבה. צ"ל.

שם. דקטים ומנחי. צ"ל דקטום בוי"ו, שהוא ג"כ לשון רבים, ורגיל כלשון גמרא לדבר כן, כמו אמור רבנן גזר רבנן, שהוא כמו אמרו גזרו.

ע"ב בראשו. וז"ל וכת"י. צ"ל וכ"ת, והוא ר"ת וכי תימא*.

שם בסוף העמוד. פירוש סכין הנעוץ. צ"ל*.

ע"ג. דשמואל איתותב לא קיי"ל כוותיה. צ"ל*.

סימן שטו

[עו:] בטור. התחתונות תחתיה. צ"ל.

שם. התחתונות [תחלה] ויניח העליונה עליהן. צ"ל.

ע"ד כב"י. למחר פשטה. צ"ל*.

שם קרוב לסופו. [ד"ה ומ"ש וכן כסא]. מותר לנטותו. צ"ל.

[עז.] דף קמ"ט ע"א בטור. בטלית כפולה שקושרה (צ"ל) בין שני כותלים והיא משולשלת. צ"ל.

כב"י [ד"ה טלית]. וראשיה מתכפלין. צ"ל.

שם. אוהל קבע הוי וחייב חטאת. צ"ל.

[עז:] ע"ב. גוד בכיסויו. צ"ל.

ע"ג. הקינופות (צ"ל) כו' בכילה דא"א דלא ממתחא. צ"ל.

מ"ש במג"א (סק"ג) ולא רציחי להגיה, בדפוס שלפני הלשון מתוקן כראוי.

סימן שיו

[עח.] בטור. בעל התרומה. צ"ל.

שם. צבי שנכנס לבית כו', אע"פ שעמד הראשון והלך לו. עמג"א [ס"ק יא] שחשב להשיג את הרב תי"ט, ובעז"ה כבר עמדתי לימין פירושו של הרב הנ"ל בספר לחם שמים [שבת פ"ב מ"ג], והצלתיו מידו, יע"ש.

האדם. ומה שהציב ראה מדברי רב הוגא דאמר ליה זיל כרוך
 צדיא ושייר זה טפח אף על גב דהכא מחילה והתם אהל מכל
 מקום מיימי שפיר דבשיור טפח שרי צאהל עראי והוא הדין
 למחילה המתרת. ומה שכחז והני מילי צמחיה שאינה עשויה
 לצורך זניעות קאי אמאי דקאמר
 לפי שצננת אסור לעשות מחילה.
 כן נראה לי לפרש דבריו:

וזמקום מה שמוקעין שם אהליהם ללון שוטמין אותו ופיו מחוח
 על גבי ימידות והרוח עוצרת מתחמיו ומלטין שלא יתקלקל היין
 והיו דומה לאהל לאשר שנמתח. וזמר הכי (שם): גרסין שלח ליה
 רמי צר יחוקאל לרב הוגא וכו' הא דמניא גוד [א] צביסכיו [מ]
 מותר לנטותה צננת אמר רב לא
 שנו אלא צנני בני אדם אבל
 צאדם אחד אסור אמר רבי וכליה

אפילו צעורה בני אדם אסור אי אפשר ללא מימתחא פורתא.
 ופירש רש"י גוד צביסכיו. גוד צרועותיו ומונח על מקום קציע
 שלו: מותר לנטותו צננת. והא דאמר לעיל פטור אבל אסור
 היכא ללא הוה מחוקן צביסכין: צנני בני אדם. לא מימתח ליה
 שפיר: צאדם אחד. מימתח ליה שפיר שמוחתו על יתד זו וקושרו
 זה וחוזר ומוחתו על זו וקושרו זה כך פירשו רבותי ואני יודע
 מהו עכ"ל. ורבינו ירוסם כתב צמלק ד' (דמני יב עב סוף ע"ג)
 דטעמא דשרי גוד צביסכין משום דכיון דמחוקן צרועותיו שכבר
 התחיל מערב צנת לעשותו אהל מותר לנטותו צננת דאינו אלא
 כמוסיף אהל עראי וגבי כילה כתב (שם ע"ד) וזה לשונו וכליה
 כשהיא אסורה אפילו צעורה בני אדם אסור שהרי אי אפשר
 להצילה מתוחה כמו שהיא ולתלותה דמאחר שהיא רחבה אינו
 יכול להיות שלא ימתחו אותה יותר צננה שנוטין אותה על
 המטה: ודברמב"ם כתב צפרק כ"ב (הלכה לב) וזה לשונו
 הנוטה פרוכה וכיוצא בה צריך להזהר שלא יעשה אהל צננה
 שנוטה לפיכך אם היתה פרוכה גדולה חולין אותה שנים אבל
 אחד אסור ואם היתה כילה שיש לה גג אין מוחסין אותה ואפילו
 עשרה שאי אפשר שלא תגבה מעט מעל הארץ [מ] ותעשה אהל
 עראי. וכתב הר"ן (נו: ד"ה גוד) משמע [מח] דקצירא ליה דגוד
 כעין פרוכה והראב"ד (שם) השיגו ופירש דלאו משום אהל הוא
 אלא שצריך לכיון הלולאות כנגד היתדות שצכותל ושני בני אדם
 יכולין לכיון צלא שינוי הקיפול שלו אבל אדם אחד לא והיו
 כמתקן וה"ר יונה פירש דצאדם אחד היו כעשיית אהל לפי
 שקושר וחוזר וקושר כדרך בנין צננה מעט מעט אבל צנני בני אדם
 שפורסין תחלה ואח"כ נוטין על [גב] הקיטופות אין זה כננין
 שאין דרך הבנין לעשות כולו צנת אחת והיינו דאמרינן כילה דאי
 אפשר ללא מימתחא פורתא כלומר שאינה נפרסת כולה צנת אחת
 עכ"ל. וזה לשון הראב"ד צננה וכליה שהיא גדולה צביסכיה
 אפילו שני בני אדם אין יכולין [מט] צלא שינוי הקיפול שלו ויראה
 כנוטה אהל לכתחלה אי נמי כמפשט הקמטין לתקון [ב] עכ"ל:

76 ומתוך הדברים האלו נראה צדיא דפרוכת שלפני ארון הקודש
 מותר להסירו צננת ולפרוס אחר צמקומו דהיינו ממש וילון דשרי
 רב וכן כתוב צתרומת הדשן סימן ק"ח אלא שחזר להסתפק
 דבר מהאוי מימרא דוילון איתא צפרק. צמרא דעירובין ופירש
 רש"י וילון שלפני הפתח לזניעות מותר לנטותו דלאו אהל קא
 עבד ללא קציע התם אלא דרכו ליתן ולהסתלק כולם צעלמא.
 עד כאן. משמע דאיידי צוילון שנוטין אותו לפרקים כשרוים
 לעשות מילי לזניעות אבל אינו תלוי תדיר שם ולפי זה הפרוכת
 שחולין שם תדיר שייך ביה עשיית אהל ומכל מקום נראה לחלק
 יפה דודאי וילון התלוי תדיר שם לפני הפתח שייך ביה עשיית
 אהל לפי שהוא כמו דלת צעלמא אבל הפרוכת שלפני הארון
 צעלאו הכי יש דלת לארון והפרוכת אינו תלוי שם אלא לזניעות
 אע"ג דתלוי שם צקציעות אין קפידא. אפס העולם חוששין לאסור
 הדבר גם חזן הכנסת אחד הגיד לי שצאחד מן הגדולים לא רצה
 להתיר אינו [מב] מושך ידי להתיר עכ"ל והאידנא נהוג כולי עלמא
 היתר דצבר ולא ראינו מי שמיחה בכך (ה): ודברברי רש"י
 צפרק צמרא דעירובין משמע דלא שרינן צוילון אלא צשאינו תלוי
 שם צקציעות אבל אם הוא תלוי שם צקציעות אסור לנטותו
 ולפרקו צננת וכן נראה שצובר צעל צתרומת הדשן ולי נראה [מז]
 דא"כ לא הוה שתיק מיניה צריש צרק חולין לכן נ"ל שאע"פ
 שחלוי שם צקציעות שרי (ו) שהרי כיון שכולו נע ונד צרוח
 מצייה וגם אינו מעכב להולכים ועוצרים דרך שם מיקרי לא קציע
 וזהו שכחז דלא קציע התם אלא כן דרכו ליתן ולהסתלק כולם
 צעלמא אבל אם קציעו מלמעלה ומלמטה ומן הצדדין צענין שאין
 מזיזין אותו ממקומו הוה מיתסר משום צנין ומשום דתסם וילון
 אין קוצעין אותו כך כתב דכיון דלא קציע התם שרי:

[יב] גרסינן צריש צרק חולין (קלח). מנקיט צבי חומרי
 מתנייתא ותני הגוד והמשמרת לא יעשה ואם עשה פטור
 אבל אסור. ופירש רש"י הגוד הוא עור של צהמה חפור ופיו
 רחב מאל ויש לו שנים ועוצרי דרכים ממלאין אותו יין או חלב

דרכי משה
 (ח) וכן משמע מדברי מרדכי דלעיל וכן הוא בכל בו (הלי שבת סי' לא כז): בהדיא ובלבד שלא יעשה אהל והם דברי הרמב"ם
 צפרק כ"ב (הכ"ט ולי"ב) [ג]: (ו) וכן הוא באור זרוע (הלי שבת סי' עח סוף אות ו) דכל מחיצה שאינה באה להתיר מותר לעשותה
 בשבת לכן בחג הסוכות מותר לחלות המפה על הכתלים וכנגד הפתח מפני הרוח שלא יכבה הנרות אבל למעלה תחת הסכך ודאי
 אסור: L

פרישה
 שאינו בא להתיר. כרבינו חס דלעיל:

חדושי מהר"ח והגהות
 שטו [א] נופחת הגמרא צביסנא. וגירסת הרא"ש (סי' ג) צביסכין. וגירסת רבינו הרב צים יוסף כניסת הר"ף (נו: עין שם):

הגהות והערות
 מב' בדפוס פוינסברו הניהו "דאי מושר". ויראה דצריך להיות "לכו אוי" מימתחא". אי נמי דבריו כזה על פי הגירסא כנגדל עז שם "דלא מימתחא".

מז תלמיד חכם מותר. נראה לי דאף דהאידנא דאין לנו תלמיד חכם, (וכ"מ) [וכמו שכתבתי] ב"ק צ"ג, מכל מקום דין זה שרי, הואיל והרמב"ם [סג] סבירא ליה להערימה זו מותר לכל אדם, ופשוט בשעוה דאם מרע מייד טעמא, או צממן דגורין אטו שעוה, אפילו לתלמיד חכם אסור להערים אפילו בהנחה בעלמא. והאי שעוה נרין לומר דהכינו לתשמיש מאתמול, דאם לא כן אסור בלאו הכי משום מוקצה, דלאו כלי הוא:

י. שם קל"ט [וע"ז] בעובדא דלורבא דרבנן ורע הוה שמייה: כ. תרומת השמן סימן ק"ד: ש"ו ח. שבת קכ"ה [וע"ז] מימרה דרבי יוחנן: ג. בפירוש רש"י שם ד"ה [ע"ז]: ג. שם בחוספות ד"ה [ע"ז] בשם ר"ת, והר"ש [ע"ז] פרק ח סימן ט [וע"ז] [שם מה, ד דבור לשון] ואתר פוסקים [מדיני שם] כמו [ע"ז]:

(יא) סבין שהוא תחוב. מנאכל כל הלורך גרים הסימן בסייעתא לשמיא [ס"ק ג], ע"ש: ש"ו (א) מחיצה הנעשית לצניעות ב"ו. מנאכל צמדכי פרק כילה [שבת רמז ס"א] כגון מחילה עשוין בשעת דרשה צין אששים לנשים מותר:

[הגה] לקממו' ואפילו ליתן בו שום דרך הערמה לומר שאינו מכויין אלא להצניעו שם [לה] ואם הוא מז' (י"ב) תלמיד חכם מותר לו להערים בכך: י"ב (יא) סבין שהוא תחוב בכוחל של עץ מבעוד יום אסור להוציאו בשבת כיון שהוא דבר מחובר אבל אם הוא תחוב במספסל וכן בכל דבר תלוש מותר להוציאו: הגה (י"ג) ואם דלה ושלפה מבעוד יום אפילו בכוחל שרי [עיין סוף סעיף א'] [ע"ז]:

שמו מה שכתב העולם שבת ס"ק ז' אין נרין פנים, עיין שם בחוספות [שבת קכ"ה, ד"ה] [הגה] דלדברא מוכח בעובדא דרבנן [שנינוין ק"ה, ה] הוי בגג ולא במחילות: ד' שקבוע שם, כיון שהוא נע ונד כרוח מליה, וגם אינו מעכב להולכים ועוזרים ושצים דרך שם, מקרי לא קבוע (צ"י עמוד שבע ד"ה ומדכי). אבל אסור לעשות חוספות אוהל קבוע, כמו שכתב הר"ן [שבת ט, ד ד"ה ומטה], עיין מה שכתבתי סימן ס"ג סעיף ג' [ס"ק ז'] וכן פרוכת. זה פשיטא דשרי, דכיון [ע"ז] שיש בלאו הכי דלת לארון, הפרוכת אינו תלוי אלא לנעוה, עיין צ"י [שם ד"ה וממון]. ונראה לי פשוט דמותר לתלות בשבת קדינים המצויים לנו [י] אף על פי שקבועים שם, כיון שאין עשויים שם למחילה: ג' אסור לעשות מחיצה ב"ו, ו"ל דרכי משה [אורח ג ד"ה וילין], וכתיב צ"י [עמוד שבע ד"ה ורין] דמחילה של מהר"מ [הוה צמדכי שבת רמז ס"א] ששענה [ע"ז] להפסיק לעשות לרכי חסונה מחילה המתרת ואסור.

ציונים דרמ"א
ט ב"י [עמוד שבת ד"ה] [ע"ז]: ש"ו (ח) טור [עמוד שבת]: ט' אור זרוע [הלכות שבת] סימן ע"א [אורח ג ד"ה וילין] [עמוד שבת ד"ה ומדכי]: ג' ב"י [שם ד"ה וממון] וכלבו [סימן לא ב, ג, דרכי משה אורח ג בענין המדכי שבת רמז ס"א]: ז' מדכי ויש פרק כילה [ע"ז]: ה' דברי עצמו [דרכי משה] [ע"ז]:

סימן שמו
דברים האסורים משום אוהל בשבת. וכו' [ע"ז] סעיפים:

א' אסור לעשות אתל בשבת ויום טוב [ע"ז] אפילו הוא עראי [א] ודוקא גג אבל מחיצות מותר ואין מחיצה אסורה [א] ג [ב] [ע"ז] אלא אם כן נעשית להתיר סוכה [א] או להתיר שלשול: הגה [ב] [ע"ז] אלא אם כן נעשית לעשות שרי [ע"ז] ולכן מותר לתלות וילין לפני הפתח [ע"ז] אף על פי א' שקבוע שם [ב] [ע"ז] וכן פרוכת לפני ארון הקודש ובלבד שלא יעשה אהל בגג טעם [ע"ז] וכן מותר לעשות מחילה לפני החמה או הזינה [א] או לפני הכרות שלא יכנה אותן הכרות [ע"ז] אלא ג' אסור לעשות מחילה לפני אור הגר כדי שישמש [ב] מטעם על פי שקבועים שם, כיון שאין עשויים שם למחילה: ג' אסור לעשות מחיצה ב"ו, ו"ל דרכי משה [אורח ג ד"ה וילין], וכתיב צ"י [עמוד שבע ד"ה ורין] דמחילה של מהר"מ [הוה צמדכי שבת רמז ס"א] ששענה [ע"ז] להפסיק לעשות לרכי חסונה מחילה המתרת ואסור.

ערך לחם למהריק"ש

ט"ו סעיף יב [מותר להוציא]. ועיין לעיל [ערך לחם] על דין א': ש"ו סעיף א מותר וכו'. בכל גווה לכתוב או, מפני החמה או מפני הלנה או בפני הכרות שלא יכנו או לשמש מטעמו או בפני הכפרים או לעשות לרכי או צין נשים לאששים או וילין שלפני הפתח אפילו מניחו קבוע שם: בסוף [ואין מחיצה אסורה כ"ו]. עיין דין י"ב:

ג'יון מהרש"א

ש"ו [ח] [ש"י] סעיף א' אסור לעשות אוהל. ונראה שיש פירוש הארץ משונה נודע ביהודה מהדורא מינה חלק א"י סימן ל' [ע"ז] [שם ג, כ] קבוע שם אסור קילה י, ואלו הענינים מעכב שבת על כל פנים אסור משום מחילה עין. ובחשבות גור ארבי יהודה להרב דבראלי סימן קל"א השג ע"ו, וקיים א"י צ"י למחוט כדי הנושאים אוחו בשבת:

באר היטב
פנים מחילות [מ"א] סימן למ"ד שכתב דאין לתלות לארון הקודש מותר, ע"ש. ונראה לי פשוט דמותר לתלות בשבת קדינים המצויים לנו אף על פי שקבועים שם, כיון שאין עשויים שם למחילה, מ"א [ע"ז]: (ב) מותר. כיון דלא להמיר האיסור, דאסור לשמש צפני אור הגר או ספרים, [ע"ז] ס"ק ג', ובהלכות קטנות חלק ג' סימן (ר"ו) [כ"ו] והג"ו סימן מקריד ס"ק ג' מחיים, ע"ש. ועל כל פנים זהו פשוט שיוכל לנכות הספרים בנגדים שמי כסויים, דאין זה מקרי מחילה, וכן מותר לו לנכות כלי על הגר, כמו שכתוב סימן ש"י סעיף ו', ט"ו [כאן ס"ק ג]. וכתיב המ"א [ס"ק ג] ונראה לי לדקדק מלשון המדכי שכתב שמהר"ם עשה בכל לילה מחילה עשרה טפחים גובה

ביאור הגר"א

ועיין רש"י ד"ה וילין: [ז] אף על פי, דלא כמו שכתב [רש"י שם] ד"ה מותר לנטותו, אלא כמו שכתב רש"י בשבת קל"ח א' ד"ה מותר לנטותו, ועיין מ"א [ס"ק א]: [ז] וכן ב"ו ובבב"ד. עיין סעיף י"ב: [ח] וכן מותר. עירובין מ"ד א': [ט] אבל אסור ב"ו, כנזכר לעיל [בש"י]. אף על גב שבב"ד [ב"ב] [כ"א] [כ"ב] א' משמע דמותר, מיירי [כמש"י] [כמו שמבאר והולך] [ב] [הגה] אם לא ב"ו, וכמו שכתוב בסעיף ב', דרכי משה [אורח ג]:

[לה] ואם הוא. [שבת] שם:
ש"ו [א] [סעיף א] ודוקא. מהא דעירובין צ"ד א', ועיין רש"י פרק קמא דסוכה ט"ז ב' ד"ה מהיכן. ושם [עירובין] מ"ד א' וק"ב א' ושבת קל"ח א' וילין כ"ו: [ב] אלא אם כן. עירובין מ"ד א': [ג] או. שם צ"ד א', ובפירוש חוספות [סוכה שם ד"ה פירוש] דרב [עירובין שם] קפיד משום אהל לשיטתו. ושם [עירובין] פ"ו ב', וסוכה ט"ז ב' לגרסת חוספות [וגיל]: [ד] [הגה] אבל. עירובין צ"ד א': [ה] ולכן, שם ק"ב א',

מחצית השקל

דשום על ידי הערמה מותר לכל אדם. וניהו דלא קיימא לן בזה כהרמב"ם, מכל מקום יש להקל בהלמיד חכם שבמונינו: צריך לומר דהבינו לתשמיש ב"ו דלאו כלי הוא. ומה שאין עליו תורת כלי אפילו לצורך גופו ומקומו אסור, כדלעיל ריש סימן ש"ח, לכן בעינן דוקא שיהינן אתמול. והכנה גרידא לא מהני, כי אם כשהכינו לתשמיש מה, וכמו שכתב מ"א לעיל סימן ש"ח ס"ק ח"י לענין טלטול ג', ע"ש:

(פ"ק טו) תלמיד חכם מותר ב"ו. (וכ"מ) [וכמו שכתבתי] סוף סימן ש"ח. שכתב מ"א בס"ק י"ג בשם מגיד משנה [שבת ג, ג] אסור להערים לישן בספינה ב"ו אפילו לחלמיד חכם, דאין בזמן הזה תלמיד חכם, עכ"ל. ואם כן הוא הדין הכא, דהא לבאורה הני שני דינים הג"ל שהתיר רב אשי לצורבא מרבנן שוין: הואיל והרמב"ם ב"ו, דסבירא ליה הא דאמר רב אשי הערמה לצורבא מרבנן מותר לא קאי אלא על דין שני דספינה, אבל האי

לבושי שרד

מגלות פריצתאן
בוצעו משה שחן זיון האל
מכון כרוליה

משבצות זהב

(יא) סכין. עיין ט"ז. עיין אות ב':

שמו (א) מחיצה. עיין ט"ז. לי העניי שבכאן קצת הרהורי דברים אמרתי אשיחה ויריחו לי. הנה בשו"ע סעיף א' וסעיף ב' משמע הפרש יש בין גג ובין מחיצה, וזה הוא כי גג אף להגן מחמה וצניעות אסור אהל עראי מדוברגן כל שיש טפה על טפה ברום טפה חלל תחתיו (כדמוכח בסעיף י"ג), כדמוכח מדיכרי עירובין ק"ב נ"א דאהל עראי תחלה אסור כהאי גוונא, ותוספת אהל שרי כהאי גוונא. הא במחיצה מהצד לצניעות אף לעשות לכתחלה שרי, וזולת היכא שבא להתיר, אז אסור לעשות לכתחלה, כדמוכח בעירובין דף מ"ד א' בדופן שלישי דסוכה אסור כבסימן ת"ל סעיף י"א וי"ב (ורשיי שבת קכ"ה א') [ב'] ד"ה שאין, ושרי לפורסה "לצניעות", הוא לאו דוקא, דאף להתיר שרי, ולא תימא דוקא להתיר אסור דרבנן כמו מחיצה בין שתי תצירות עירובין צ"ד א', [ד] הוא הדין להתיר אסור תורה, דמהאי טעמא מחק רש"י בסוכה י"ז ע"ב ד"ה מהיכן פרסו כו', כמו שמבאר בר"ן (ריש) כל הכלים שבת מט, א ד"ה וכתב) ומיהו תוספת אהל עראי דשרי לרבנן דרבי אליעזר נשם טפה בן ובכסעף ב', מספקא לי אם בא להתיר אם שרי או לאו. כי המעיין בתוספת שבת קכ"ה ב' ד"ה הכל ועירובין מ"ד א' ד"ה פקק ובר"ן (ריש) פרק כל הכלים (שם ע"ב דבור ראשון) מבאר יותר דכל היכא שבא להתיר אף תוספת אהל עראי אסור, ומהאי טעמא דופן שלישי אף תוספת לשיעור דופן אסור, כי בלאו הכי לאו טוכה כלל (מ"ה) [נעל יד] ו' התוספת כאלו עשה סוכה שלימה, ודופן רביעית אף כולו לא היה אלא כתוספת, אף מחיצה שלימה, דאין צריך לה ריש שלש מחיצות, הנה דופן רביעי תוספת אהל ושרי. ובר"ן [שם ע"א] ד"ה ולפיכך, כתוב לאמר, כל תוספת מחיצה שאין מתיר כפקק שרי לרבנן, הא תוספת המתיר אסור אף לרבנן, דהוה כעשיית אהל עראי בתחלה דאסור הואיל ובא להתיר. ועיין מ"א [סימן] ש"ג אות א' במה שכתב, וכל שכן כאן, יע"ש. והנה מהר"ם שעשה מחיצה להתיר, הובא בב"י (עמוד שעב ד"ה ובמדרין) עיין מ"א [ס"ק] ג', ואפילו הכי שריי טפה ותוספת אהל עראי שרי, אלמא אף להתיר ולתוספת אהל עראי שרי, אם לא כשעושה בתחלה אהל עראי מחיצה התיר אז אסור. והנה למה שכתב המ"א [ס"ק] ג' ופשוט דאם היה בולטת רחב טפה ומותר הוה תוספת אהל, י"ל שפיר דאי בעי היה עושה צרכיו שם באותו רחב טפה, מה שמרחיב אין כל כך להתיר, מה שאין כן בב"י [שם] משמע שהיה תלוי היריעה על הכלונס ומשולשל טפה למטה מהכלונס, שזה לא יועיל כלום, וצ"ע * גם ראוי שתדע כי בליל יום טוב שרוצה לאכול בסוכה והורח מנשב ואי אפשר שיהא צד דולק שם, שהרוח ודאי יכבה, אפשר דאסור לפרוס סדין על המחיצה שיש בו סודקין גדולים, וביום טוב גם כן צריך נר בסעודה כמו בשבת, עיין סימן רס"ג סעיף ה', וסימן תקי"ד סעיף ג' גרם כיבוי, יע"ש, אם כן י"ל הנה כמחיצה המתרת ואסור. וכן בשבת יריעה שיהא מותר לפתוח הדלת, דהוה מחיצה להתיר. ושרי, וכמו שכתב המ"א אות ג' בכיסוי ספרים. ואף למאן דאוסר פקק החולין ורשות בפני עצמה כי אם העדר ומניעה שלא ינשב הרוח, ועיין שם ב' למאן א', לא דמי לכאן *.

מחצית השקל

עראי (ריש הסימן) מה שכתב הנוטף שבת ס"ק ב' אין צריך פנים כו'. והוא בדף קכ"ה נ"ב פליגי רבי אליעזר ורבנן, דרבי אליעזר סבירא ליה אם אינו קשור ותלוי אין פוקקים בו, דאוסר להוסיף על אוהל, והכמים מתירים דסבירא להו מותר להוסיף על אוהל עראי. ופירש רש"י ורי"ה שאין דאין אסור אהל אלא בגג, ולא במחיצות. והתוספות בשם ר"ת הוכיחו דגם במחיצות שייך אוהל, ופלוגתיהו דרבי אליעזר ורבנן היא במחיצות, דכן משמע לישנא דפקק החלון דהיינו ככותל, אבל בגג מיקרי ארובה. ומיהו דוקא במחיצה המתרת, כגון דופן שלישי לטוכה, אבל מחיצה הנעשה לצניעות וכגון דופן רביעי בסוכה מותר. וכתבו התוספות (ו) עוד ח"ל, ומיהו באהל שבת נמי פליגי (רי"ל, דלרבנן אפילו תוספת אוהל בגג שרי), כדמוכח לקמן כו', וכן משמע בעירובין דף ק"ב דדיכרי דרב הונא ביממא בעי טולא ובבילה בעי אוריא (ולכן לא היה אפשר לעשות מערב שבת דהא בליל שבת צריכים לאירי) ואמר ליה רב כרוך מחצלת ושרי בה טפה, ולמחר הוא מוסיף על אהל עראי ומותר, ומשמע נמי דהיינו תוספת אהל עראי דפליגי בית רבי אליעזר ורבנן, עכ"ל התוספות (ודין זה הוזכר בסעיף ב'). והבין כספר עולת שבת דראיית התוספות מערובין לדחות פירוש רש"י, אלא דרב רהחיות אירא אומר אוהל ולמי זה הקשה דהאי עובדא דעירובין

אשל אברהם

מז תלמיד חכם. עיין מ"א. נסימן שלי"ט אות י"ג האידנא אסור להערים ולהעביר. אצל כהן שרי, דהר"ם ממיר כהן אף לכל אהל, דסוכה הוה דלמרו נגמרא לורבא מרנאן מותר, שנת קל"ט נ"ב, קאי כספינה. עיין ב"י [עמוד] שקל ד"ה חניט:

שמו מה שכתב העורף שבת. עיין מ"א. אין צריך ספר עולת שנת, ובאליה רבה אות ד' הציאו. ועיין תוספות שנת קכ"ה ב' ד"ה הכל, מימי ראה מעירובין ק"ב הני דכרי, דפלוגמא דרבי אליעזר ורבנן נגג נמי, דהני דכרי נגג היה פורס עליהן, ומעירובין מ"ד א' דופן שלישי מימי המוספות דאף בדופן שייך אהל, יע"ש. וא"ה צ"ל [אות] א' ב' יבואר צוה: א שקבוע. עיין מ"א נסימן ש"ג אות י"א, ומשמע תוספת אהל קבוע מן המורה אסור, כמו העושה אהל קבוע בתחלה, היינו פורס מתלול על ארבעה קוויסין וקושרן שם צנניכה לזמן הרבה מייד חטא, הוא הדין תוספת אהל ויש בהוספה טפה, וצ"ע. שא"ה, מי שנפל סוכו כליל יום טוב ראשון אסור רשאי לומר לעכו"ם להניח הספק עליה או לאו, ואם יש לתקן צין יום טוב או שנת נהון החג. הנה אם מניח קנים ואין ככל אהל רוחב טפה, אף שיש צין קנה לקנה פחות משלשה טפמים יש לומר לצד לקולא אמרינן, לא לחומר, ומיהו יש לומר כפקק שמניחין הוה אהל כי מניחין הרבה זה על זה ומקוין לה, ואהל קבוע הוה שמונה לשמונה ימים והטעה וזהו אסור מורה ואסור על ידי עכו"ם, כי אם שבת שצוה שצוה במקום מנוה. ואף אם היה מקנה סך מונה לתוספת אהל יש י"ח נקבוע הוה מן המורה, ודוקא תוספת אהל עראי שרי, הוה קבוע לא, ויש למסק א' זה מקרי קבוע להחמיצו עליו מן המורה. וביום טוב אסור לבנות ציח אף שאין לו מקום לאכול, מן המורה. וא"ה בהלכות יום טוב [פמחה] חלק א' פ"ג אות ג' והלכות סוכה [שאל אברהם סימן מרבו אות ה', סימן חלל אות י'; סימן חלה אות ט'] אבאר *.

ובש"ס מגידות [סימן קטן] כתבו מזה, ואין העת מספיק עתה לתפש ולבאר, וא"ה יבואר: ב ב"ן. עיין מ"א. דהוה ו' ואין צריך לומר [ו] [ו] דאף אם נאמר צילון אס קבועות אסור, מכל מקום פרכת שיש בלאו הכי דלת לארון הקודש שרי, עיין מרומת הדשן [סימן] ס"ח הניחו הכ"י [עמוד שעב ד"ה ומחין]. ואף אם הפרכת תלוי רחוק מארון הקודש טפה על שני ימידות כעין שעושים אפילו הכי שרי, וכל שכן פרכת שלנו חולין לנו, הוה כמו קדישין המצויין בכותלים, אף שרחוק מכותל טפת וקבועים שם הם למטה צמטין בקשייה ליחידות, דכל שאין עושה למחילה כי אם לנוי שרינן, עיין אות א' *.

וע"ה צוה: ג אסור. עיין מ"א מה שכתב צוה ועיין ט"ז אות א' ב', וזכרתי משה שלנו עם העורים [פקק אות ד] וזכרתי פירוש [הארון אות ג] כחכ ב' מינות כ"ה [שעשה] מהר"ם, דהיינו ששירי טפה כו', ותוספת מחילה שיש (אף להתיר). עיין ט"ז אות א'. או אפשר נגמרא לעשות מחילה בערב יום טוב לגמרי. והניח [במ"ל] דכרי הר"ם ז"ל פרק ד' הלכה ד' הלכות יום טוב, אין ממנין נר מפניו. תשמיש, אלא כופה כלי או מחילה או לנית אהל. ומדאפכיניהו:

דלת נגד הנירות, דאסור לפתוח בבסימן רע"ז [סעיף א], אסור לחלות מק"ע:

ז ע"ש דכוננו כלסון חרמי "חמס" והיינו שאין צורך שיערך למחילה זו:

ח אולי צ"ל י"ש לומר:

ט נוסף ממנהרות ועלמיר חר"ג:

שמו (ט"ז) סעיף א' אסור לעשות אהל בשבת ויום טוב. י"ב. הנה ראינו בשו"ע נגמרת פתח חלק אה"ט סימן י"א שכתב דרך אגב מה ששייך להשאל בעירובין הפוסק להעמיד אהל הכול, ע"ש. ונהל לפעמי אהר מחילת כבוד מורמו הגדולה שגגה נזקק לפיו מה, דהרי במורה של פרוקס אסור לנטול מה שמה חתק [סימן קטן סעיף ו], וכן מה דכרי שגורו עין וי, ומכל שכן צוה דאסור לנטול כלל דהו מוקפה מנה שמה יהיה נפרק ועמידו, ונפרט צוה דשמיח הוה למפרק ולהעמיד וגם כשצריך ליק דרך הפתח ודומיה, ח"י כדאי ליש לגמרי כן, והוה מוקפה ואסור לנטול לגמרי, ומכל שכן דאסור ליק נו כשאוה עומד. וזה צוה, דו"ק הע"ה:

הגהות והערות

- [ח] נוסף ממנהרות דהר"ם פ"ט מ"ב:
- [ט] תוקן ממנהרות פראל פקת"ה:
- [א] עיין סימן חר"ל סעיף י"ב [ומ"א] ס"ק [ע"ה] [ג' י"א] (ג' י"א) [ב] עיין סימן חר"מ סעיף ד' [בגהה וס"ק] [ג] (ג' י"א) [ג] עיין מחילת השקל וכנס שלמה שהגיהו דל"ל כמו שכתב רש"י:
- [ד] תוקן ע"פ דמסק אליעזר:
- [ה] היינו לנעת רש"י:
- [ו] תוקן ממנהרות לצוה מק"ע:
- [ז] ע"ש דכוננו כלסון חרמי "חמס" והיינו שאין צורך שיערך למחילה זו:
- [ח] אולי צ"ל י"ש לומר:
- [ט] נוסף ממנהרות ועלמיר חר"ג:

וירובין ק"ב וע"א
 יזה דרב חמי וכחז
 י' כפרק י"ז לשבת
 ונתן ז'
 וס גם משמיה דרב
 י שנה שס' רל"ט שס
 מרן ח סימן ט'
 ריטב"א [עירובין קב
 ד"ה זילן בשס
 אפוס' שדקדקו
 ון רש"י שם ד"ה
 כרוך]:

יוניוס רמ"א

ידבי ריש פרק כ"ה
 [ס:]

גהות הסמ"ע

סעיף א בהגה וכן לפני
 ים כדו שמש"א וכו'
 ובין מהמיה המחור:

גהות והערות

זכינו בחוספות ליחא.
 ב"י [עמוד שסו ד"ה
 דהחוספות שהובאו
 ב"א שם דקדקו מלשון
 [שם ד"ה כרוך]
 א, אלא שחלקו עליו,
 הריטב"א קף שהביע
 ס. לא הפסיק עמס
 ו'ן לשון רש"י. ועיין
 וזו הרמ"א עירובין שם
 [ד"ה זיל כרוך]:

נוסף ממהדורת פר"ג
 ה"ה (והחוספ"ו) כן הוא
 י' משה שלפנינו, וכן
 ויד אפריס, לגושי שר,
 ת טב"א לומר ומקור
 ופירשו דהיינו שהיה
 טפה מנעוד יוס, ע"ש.
 פמ"ג בשלל אברהם
 שפלות וזכ אות ב:
 נוסף ע"פ כמ"י
 נהיה:

היינו דכ"י הט"א שם
 המדריש שכתב וז"ה
 המחילה לזכ מעלה כ"י
 יד זה רובב טפס',
 מע העטפת היה על פני
 כל הרובב:
 כוונתו לטעות רש"י
 לא כע"ז ס"ק ג. וראה
 הערה י:

עיין חוספות עירובין
 קב, א ד"ה לא:
 חוקן ממהדורת
 ואלקווא מקני"ח:
 עיין רש"י במשנה
 רובין ג, ב ד"ה כל:
 נוסף ממהדורת
 פארילק מקני"ח:

ולר"ך עיין, דמשמע כפרק ז' דניצה [כג, ה] דמותר לעשות מחילה
 (ט) בפני אור הנר כדי לשמש, ואין נראה למלק צין שבת ויום טוב
 לענין זה. ואפשר דצגמרה נמי לא קאמר דאפשר לעשות מחילה
 בפני אור הנר או לפני הספרים [אלא כדרך שעשה מהר"מ] (ט),
 עכ"ל, ועל כל פנים יש טעות סופר
 בדרכיו, וְעַל־לָא רְיַמִּי לְהַגִּיה
 מדעתו. (ט) ו"ל הרמב"ם פרק ד'
 מהלכות יום טוב [הלכה ד], אין
 מוכיזין וכו' אלא כו' עושה מחילה
 גינו לבין הנר, וכן כתב הסמ"ג
 [לאין עה עמוד רלג], וכן משמע
 בדרכיו ירוסח נתיב ד' חלק א' [כג],
 ב, וכן משמע בהגהות מיימוניות
 פרק ו' מיום טוב [אות ד] בשם
 החוספות והרמב"ז [בעלי הנפש שער
 הפרשה סימן ז הלכה ע"י]. וכן כתב
 ברובקא הלכות גדה [סימן ש"ה ד"ה
 קדוש משמיע] ח"ל, ביום טוב עושה
 פריסת נגד, וכן משמע בפסקי

[1] וכן לפני ספרים (ב) כדי לשמש או לעשות זרכיו אם
 לא שהיה מנעוד יוס טפח שאו מותר להוסיף עליה בשבת:
 ב ד ד עציים שתוקעין ראשן האחד ברופן (ג) הספינה
 (ט) ובפסין ראשם השני ברופן השני של הספינה
 ופורסין מחצלת עליהם לצל אם (ט) יש ברחבן טפח או
 אפילו אין ברחבן טפח אם אין בין זה לזה שלשה
 טפחים (ט) חשיבי כאוהל ומותר לפרוס עליהם בשבת
 מחצלת דהוה ליה תוספת אהל עריא ושרי (ט) ומשמע
 זה י מחצלת פרוסה כדי טפח מותר לפרוס שאר
 המחצלת בשבת (י) וטפח שאמרו (ג) ה חוץ מן
 (ד) הכריבה:

(ב) כדי לשמש. מטמו. כיון דבא להחיר האיסור, לאסור לשמש
 בפני אור הנר או ספרים. ועיין מה שכתבתי בסיומן תקי"ד סעיף
 א' [ס"ק ב] מה שקשה על זה. וזה פשוט שיכול לנסות הספרים
 בצגלים שני כסויים, דאין זה מקרי מחילה. וכן מותר לו לכפות
 כלי על הנר, כמו שכחוב סימן ש"י

סעיף ו': (ג) חוץ מן
 הכריבה. פירוש, שאין (ט) סיבוב
 העיגול נחשבון הטפח, אלא מה
 שיש חוץ לעיגול. וצ"י [עמוד שסו
 ד"ה וכתב] בשם הריטב"א [עירובין
 קב, א ד"ה זילן שהחוספות י דקדקו
 מלשון רש"י [שם ד"ה כרוך] שהסיבוב יש
 לחוד מהאי אם הוא רחב טפח, והס
 חלקו עליו דנענין ששייר טפח חוץ
 מן הכריבה, ונראה לי דלהחמיר יש
 ליזכר באם יש כסיבוב לחוד טפח,
 דהיינו שאסור לנסות בו כלי, כמו
 שכחוב סוף סימן זה וכדברי רש"י:

הרקנ"ט [סימן קלג], וכן משמע מלשון רש"י [שם ד"ה לעשות מחילה
 בשבת עושה מחילה כסדן, משמע דמיירי ביום טוב, דאי בחול אפילו
 מחילה גמורה שרי. (ט) והנה נראה לי לדקדק מלשון המדריש שכתב שמהר"ם עשה בכל לילה מחילה עשרה טפחים גובה לפני הספרים
 וכו', (ט) משמע אף על פי שהספרים היו עומדים מגולין למעלה מהמחילה שרי להשמיך, דהוה ליה כאלו הוא ברשות אחר, וכמו שכחוב
 סימן ע"ט סעיף ז'. ולכן אסור לעשותה בשבת, דבזה עושה רשות בפני עצמה. וגם (ט) ר"ך לקשור שלא יהא הרוח מניד אותו, כמו
 שכחוב סימן תר"ל סעיף י', וכן כתוב ציו"ד סימן שמ"א [ב"י עמוד רו ד"ה כתב הרשב"א] בשם הרשב"א [שו"ת ח"ג סימן ט]. אבל כשמולה
 המחילה נגד כל הספרים, שאין מגולין כלל, פשיטא דאפילו אין גובה עשרה שרי, מידי דהוי אכיסוי בעלמא, ולכן מותר לעשותה בשבת,
 דאין עשויה למחילה אלא לכיסוי בעלמא ולנשיעומא. והוא הדין בנר נמי דינא הכי, אם עושה מחילה גובה עשרה והאור נראה למעלה
 מהמחילה, אסור לעשותה בשבת (עיין סימן ר"מ סעיף י"א), אבל אם חוליהו שלא יראה הנר שרי, דהוה ליה ככיסוי בעלמא. ופשוט
 (ט) דאם היה מחילה בזלגט מן הגד לפני הספרים רחב טפח מותר לתלות סדן לפניו, דהוה ליה תוספת אהל, כמו שכחוב ריש סימן
 ש"ג. ועיין באה"ע סימן כ"ה סעיף ה', (ט) והוא מדברי הרמב"ם פרק כ"א מהלכות אסורי ביאה [הלכה ט], וכמו המגיד משנה שם
 דמיירי דאין לו דבר לעשות מחילה: ד עציים וכו'. מה שיש נוהגים חסוקים של עץ על עריסת המיטוק ונוהגים עליה סדן, אסור
 לעשות כן אלא אם כן עשויה כמו שכחוב פה: ה חוץ מן הכריבה. דמותר העיגול לא מיחוזי כאוהל (ב"י עמוד שסו ד"ה וכתב):

ערך פחם למהריק"ש

סוף סעיף ב [חוץ מן הכריבה]. לפרוס האוהל הכלימה [הכחול] [ע"פ עמודים נגמרים על הדואר, והיא הארובה להגין מפני התמה, יש למנוח הימר מפני שאינה כרוכה כמו
 המחללת בעיגול, והשיב שפיר טפח פרוס נתקום הנון. אי נמי לפי שיש לחומ פניו הדואר יותר מטפח:

באר היטב

לפני הספרים וכו', משמע אף על פי שהספרים היו עומדים מגולין למעלה
 מהמחילה שרי, דהוה ליה כאלו הוא ברשות אחר, וכמו שכחוב סימן ע"ט סעיף
 ז', ולכן אסור לעשותה בשבת, דבזה עושה רשות בפני עצמה. וגם ר"ך לקשור
 שלא יהא הרוח מניד אותו, כמו שכחוב סימן תר"ל סעיף י'. אבל כשמולה
 המחילה נגד כל הספרים, שאין מגולין כלל, פשיטא דאפילו אין גובה עשרה
 שרי, מידי דהוי אכיסוי בעלמא, ולכן מותר לעשותה בשבת, דאין עשויה למחילה,
 אלא לכיסוי בעלמא ולנשיעומא. והוא הדין בנר נמי דינא הכי, אם עושה מחילה

ביאור הגר"א

[1] וכן לפני ספרים (ב) כדי לשמש או לעשות זרכיו אם
 לא שהיה מנעוד יוס טפח שאו מותר להוסיף עליה בשבת:
 [יב] וטפח. רש"י [שם] כרוך, טפח פרוסה. וכן משמע בגמרא [שם]:

עירובין דין ק"ג (ג) [קב] נט"א ד"ה לא]:

לבושי שרד

שמו (א) (שו"ע סוף ב) חשיבי כאוהל. היינו לענין דמותר לפרוס עליהם
 מחללת ולקרומו חוספת אהל, אבל לא מקרי אהל לענין דלמקור לעשות
 כן, דאטו מי אסור לעלות שני מוטיין כשאין בין זה לזה שלשה טפחים, חוספתו
 עירובין דין ק"ג (ג) [קב] נט"א ד"ה לא]:
 שבת למעלה על המוט ושייר גובה טפח רוחב אמה, מותר לפשוטה כלל שבת
 למטה. והמג"א קא משמע לן דהוא הדין אם היה טפח מהלך, דהיינו גובה ארבע
 אמות ורחבה טפח, מותר לתלות סדן להוסיף עד שהאח רחב אמה, וק"ל: (ה) שם
 ודואר מודברי הרמב"ם. דשם כתב דנשבת לא ישמש כהנר דולק כיון שאי
 אפשר לכבות, דמשמע דאסור לעשות מחילה, ועל זה חירן בשם המגיד משנה:
 (ע) שו"ע ס"ב ובפסין ראשם, שנכפף ונעשה כמו כיפה על פני רוחב הפסינה,
 וכן עושה בעלים הרבה סמוכים זה לזה על כל אורכה של כפינה: (עו) שם יש
 ברחבן טפח. שרוחב כל עץ עגול טפח, דאו מנעוד יוס שם אוהל עליו: (י) ס"ז

דבעין מחילות דוקא, ואף לדעת השב"א דוקא כשעשה עכשו
הרגלים ולפיכך מותר גוד בשנים וכן כל דבר שאין בו מיוחד מותר
ליהן ע"ג מחילות הקיימות מאחמול ולפיכך מותר קדירה ע"ג
כירה אע"ג דמשמש תחתיו צחוס הכירה, וכן משמרת אינה הציבה
חבל אלא משום מחוץ וכמש"כ לעיל, אלא כותה המ"צ אם עושה
בשניו שארין לו הכנה הגג, ועדיין יש לעי' מפרווקא על הכיזה
אלה היין שבכובה לריך להגנה כיסוי, וז"ל שכוונתו שהאדם משמש
תחתיו בפועל ולריך לגנו, והעיקר שתחתיו כעין הגנה דירה.

בב"ל שם ד"ה דפין, כתב דבמחילות טפה סגו, והנה אם מניח
הגג על המחילות ודאי כן הוא, וכמו שכוונה שם, אבל
אם אין המחילות תגישה אל הגג והגג נסמך על הרגלים ל"ש בדבר,
ואמנם אם יש מחילות י"ע אף שאין מגיעות לגג י"ל דאסור, וזוהי
יש לקיים דברי חכמים הגאון חו"ש שכתב המ"ב שם.

בבב"ל שם ד"ה מטה, הביא דעת הרשב"א דכל שמשמש תחת
הגג אסור אפי' בלא מחילות וכתב לחוש לכתחלה לדעת
זו, ואמנם למש"כ לעיל סק"ה, לא אסר הרשב"א אלא ח"כ עושה
עכשו גם הרגלים אבל אם המחילות או הרגלים מקדם מודה
הרשב"א דמניח הדף עליהן כיוון דליכא מיוחד דף, ולפיכך יש
להחזיק על קו הגר"ה שביא שם דלמה מנמטלה למטה מותר הלא
הגג עומד אסור לדעת הרשב"ה, שהרי מודה רשב"ה בעושה גג
בלא מחילות, ובל"ה אין מונע לן קו הגר"ה דע"כ לחיוב הדף
ביד לא מקרי חבל וכמש"כ לעיל סק"ב.

ק"ל"ח ב' חוד"ה שאין, וש"מ נמקמן גבי כפיפה מריות, ר"ל
דמבואר דבמנבית טפה חשיב חבל, ויש לעי' דבזו"ס ח"ט
מחזיקים עפה, ולמה הלריכו חכמים מלמעלה למטה, ואולי היירי
במסדר ב' שורות של בזים זע"מ ואח"כ מניח בזים על הלל שבין
השורות ואחרי קשה שאין צגו עפה, ובהמת הרי"מ פי' בזים
אלא יניחום כעין מגדל, אבל לפי מה ל"ע וחי היירי בזים אסות
שיש בארכן טפה ניחא.

במ"ב ס"ק כ"ב כתב להקל ליהן דף על השלחן אף צ"ש ד' מחילות
משום דברי הרמ"א סי' תק"ב סי"ה דבעינן שימש תחתיו,
מיהו אפשר דבשלחן גדול אסור וכמש"כ בשו"ע לקי ס"יג בכיסוי
הבית, ומיהו י"ל דבאין לו לורך לתחתיו מותר אף בגדול, דכדת
הוי דבגדול אסור דכיון דהמחילות רחוקות זו מזו כשעושה הגג
הוי כעושה גם המחילות דע"י הגג משתתפות המחילות להעיבה
חתה ולשימוש אחד, אבל באין לו השמים אחר תחתיהן דמותר
אפילו בעושה עכשו המחילות גם בגדול מותר.

ראמנם צ"ש לו שימוש תחת הדף שבהור המ"צ אם המחילות
עומדין במקומן ולא עלעלן בזה אסור בשלחן גדול, ואין
אנו יודעים שיעורא.

במ"ב ס"ק כ"ד, כתב דמטה שלנו שאין לה מחילות מותר לפרוס
עניה המנעות בשנת אע"ג שיש בין חבל להבל ג"ע, ואמנם
אין היתור מוכרע שהרי סדין הוי דבר דמימתח וזוהי אסור אף
בליכא מחילות וכמש"כ סק"ב.

ומש"כ נמ"כ דאם במקום אחד אין בין חבל להבל ג"ע סגו,
[ר"ל על כל אורך או רוחב המטה] ולמש"כ לעיל סק"ה ז"ל.

במ"ב ס"ק כ"ב, מבואר דבמניח דף השלחן על ד' מחילות כמין
חיבה, ואמרו אם המחילות קיימות מע"ש מותר, מ"מ
אם הביא החיבה ממקום למקום והוא עליה הדף השיב כעושה
המחילות ואין הדבר מוכרע דכל הוי דאמרו צ"ה מכוון גם אם
המחילות וכן מניח השלחן על שני ספסלים מקרבן זא"ז על תכונתו,
אבל אם אפשר לו ליהן השלחן במקומו כי מטלטל לו במקום אחד
לא מקרי עושה מחילותיו, והרי מותר לכסות כלי, כי מטלטלו במקום
למקום נמי מותר.

בבה"ל שם ד"ה לכתחלה, האריך במטות שפרקיה משולבות ז"ל
והיא מתקפלת ותוזרת ומתפשטת וזה דין כסא ערסקל ואם
אין בין פס לפס ג"ע מותר לפושטת וליהן עליה המנעות, ואין
לאסור משום עורה ולא משום קיפוף שאין מדמין ד"ם ז"ל, ואם

יש ג"ע חויר אסור ליהן עליה המנעות אלא מלמעלה

אין לה מחילות אסור משום מיוחדות
א ביצה ל"ב ב' חוד"ה מלמעלה, אבל הכה מחבין
שהוא עושה, לכאורה אינו מוכן הלא בכל פסוק
מחבין לעשות מה שהוא עושה, כמו מורד זרדים שבה
כונהם צלמת משום פס"ר ודע"ה דלפי פס"ר דלא חב"ה
דלא ככערך וכמו שהלריכו בשנת שם דח"כ ה"ל למויה פס"ר
אבל ברא"ש הדבר מבואר דהכה אינו עיני לפי דעלמא פס"ר
זרדים צלמת איכא יפו קרקע וא"כ עכשו אינו מחבין מ"מ פס"ר
לחיות את השדה ימלא אותה מתוקנת, אבל הכה אין חב"ה
למטה כלל שאין עשוי להתגונן באוירו לא עכשו ולא בזמן חב"ה
שגזרו חכמים על חויר זה משום חויר של חבל, וח"כ ז"ל חב"ה
דרבנן בעושה חויר תחת גג, אף שכוונתו לשימוש על פני
תחת הגג, ח"כ אין כהן דבר שגינו מחבין, אלא מחבין לפי
חבל שפסרו חכמים.

ביצה ל"ב והכה משום כבודו לא גזרו, יש לעי' הלא ה"ה דלפניו
לעיל שח"ה משום דקטגוד חבל, קושטא הוא דחבל פי
אסור ומחילת ערשו מותרת אם לא במחילת המתרת ובל"ה
שבה קב"ה ב' סוכה ע"ז ב' ח"כ דין הוא דלגוד חכמים
כהן רק מחילות מותר, ואמנם עיני ללדון אינו משום מת
דחיווי אפי' מנוחות כבר ויש כהן מחילות כבר, אלא שמה
שיבה נוח לשבה בזיכה, ומשום בנין חתינ ע"ה, ואולי ה"ה
לקובען כן הוי בנין קבע אלא הלא כל אחד מלדון לפי מנהג
שפסיד ליעלן לחמישי, ואינו אלא בנין עראי ואסור מתקנת

ב שבת קב"ה ב' חוד"ה הכל, ועודתה דשמואל כל גזרו
דבריהם וז"ל ל"ע דאם בנהו לחלק בין מחילות
למחילה של צניעות דאי אין רח"י מעובדה דשמואל, דמב"ה
ושמואל ל"ל למעבד הכי כ"י לוכא למידק דאי הוי סבר כ"כ
ל"י שהרי ע"כ רב הקפיד ואם הקפיד על שטענו ד"ה בכתב
הקשה לשמואל למה התיר עטולו אי סבר כ"כ אבל מעיקרו
דוקיא מהיכי שהרי זו עיקר קושית בגמי שמואל דהתיר
וע"כ משום שאינה גורמת היתר וז"ל למה אמר נגדו גלוקא
רש"י ז"ל לא חילק בין מחילה המתרת למחילה ללניעות והתיר
בעובדה דשמואל דמותר לעשות מחילה, והוא דקפיד רב
משום דעלעלו לגימא ד"ה, וז"ל לפרש"י דהא דלסור דלדון
סוכה והתירו בדופן ד' היינו משום דכל שיש ג' דפנות חב"ה
ד' חוספת בעלמא, וכן בחצר דופן ד' המפסקת בין החצרות
ולפ"י לעשות מחילות בזרמלית אסור, אבל לפרש"י סוכה
גם זה מותר, וזה קשה מ"ש מדופן שלישית של סוכה ח"ה
ק"י הוי במש"כ וקשה דע"כ שייך אוקור חבל כ"י ומלעו
בדופן ג' כ"י.

ולפי' הוי דפקק החלון היינו ככותל קשה קשה דח"כ ק"ה
ככותל שאינה מתרת מלחא דלרבנן אף כחתלה מותר
יתכן לומר הכל מודים שאין עושין חבל עראי כחתלה
אלא להוסיף, וז"ל דר"י דאמר הכל מודים שאין עושין חבל
כחתלה, היינו חבל ר"ל גג, וה"כ ר"ה דאוסר חוספת
כש"כ דאוסר בגג וחכמים דמחירו חוספת אפי' בגג מודים
שאין עושין לכתחלה, ועדיין קשה היכן מלנו שהתירו חכמים
בגג, מיהו קושטא הוא דמלנו בגמי דר"ה ורבנן פליגי בין
גג ובין מחילות, במחילות הזכירו בגמי עירובין מ"ד א, ובגג
בגמי סוכה כ"י וצנצנא קל"ז ב' וכמש"כ הוי.

ד שו"ע סי' שט"ז ס"ה לכן מותר לתלות וילון לפני
חש"פ שקבוע שם הוא מדברי ב"י וחלק על ח"ה
שהוא נע ונד צרות מלוי לא מקרי קבע, והוא חימא דכיון
להיות תלוי על לירין הו"ל כחולה דלא על ליריה דחייב משום
ואע"ג דנע ונד למטה מ"מ הוא מהקיים תמיד על ליריו וזה
להיות תלוי תמיד וזה נעומו בכל עת שילתה, ואין מותר
בזילון שדרכו לתלותו ולסלקו וכן כפרתה לידון מותר שאין
קובען

ב' עוד חזינה השלחן אסור להזיחה כולה או להזיחה בשבת, וכחז בטעם שטעם עכשו מחזינה וגם, ובשכ"ל כי דבקשיע מחיר דהו"ל מלמעלה למטה, אבל ה"ל דשמי הכה שאין כאן שמו, ואינו מובן הלא הכה עושה רק מחזינה חמה הגג, והלא מחזינה ערשית מותרת החמה הגג כמו דופן רביעית של סוכה ואמנם דרך לקבוע חם החזינה בשלחן ולחללה. בעת השמוע והשביח למקומה אבל אין מסירין אותה כולה ואפשר דחזרה חשיב צוה, אבל לא חמירה ממנורה של פרוקים דמותר דרפוי.

עו) טור ס"י שט"ז חלק על סה"ת שאסר לנטול החזינה שיש בה זבובים, וכחז דלא דמי להא דאסרו לכסות כורת דהכרתה קטנה היא וכדנודים נילודין בה ועוד דהתם נמי אמרו וצלבד שלא יכיון לזר, ובכ"י דמה דבריו ז"ל דהא כבורה בענין שלא יעשה מזוזה, וכן אין לחלק בין גדולה לקטנה דה"ל נחת דברין לשיעורין, ואמנם הטור וכו"ז טעמא שאסר בה לפתוח וברחו, ונראה בריחה ז"ל דלא מקרי זידה אלא שבהכניסם חתה ידו ויכול לשלוט בהן, אבל הכה נזמון שהחזינה נעולה אינן חתה ידו ואם יפתח וברחו ואינן נחונים החתה ידו, ולא דמי לבורח דלר"ן דבעלים שזכו בכורתה ויעשו דובשקן, והלכך נכוסתן לבורח זהו זידה שלהם, וכן כופה כלי על הנפש יש לו אורח שוכי ידו, אבל הכה בצבוצים שאין אורך בהן בחזינה ומימם אם היחה יד האדם שולטת עליהן בזירה זו ע"כ אסורה מדרבנן, אבל כיון שאין מעשה זו מסגירם ביד האדם לאו שם זידה עליהם, והיינו דכחז הטור שאין הצבוצים נילודין בחזינה ר"ל דאין לאדם הפך והועלת במזיאתן בחזינה שיחול עליהם שם זידה, ואם יפתח וברחו מה"ל כבורה, ומימם בעינן שבה"ל הכרת קטנה שאם היה אדם צבוכה היה מניעם, דה"ל כ לאו שם זידה עליהם, והבוסף ה"ל אפילו חמ"ל שיש אפשרות שיפתוש את הצבוצ בשעת פתיחה אחת אין כהן זידה ודאית ולמאי דקו"ל כר"ש מקרי דבר שאין מחזיין כיון שאין כהן פס"ר וכמו שפי' חו"י בי"ב ל"י דל"ש סגי בחור כל דבר, ודעת סה"ת דים אסור דרבנן כיון שהן עכשו נילודין בחזינה אף שאי אפשר לו לפתוח ולהפסקן והדבר חלו בשקול הדעת, והרמ"א סתם כדברי סה"ת אבל כחז דוקא דבקטנה חשיב דאסור דרבנן איכא אף בגדול, כחזו אחרונים כיון דאיכא חרי דרבנן לא מחמירין בפס"ר דלא יתח"ל.

ואפשר דבקטנה אפשר לו לתפוש את הצבוצ כיון שהפחת קטן או אפשר לצבוצ להשמע וזו כונת הטור אבל כל שאי אפשר לו לתפוש את הנלוד לאו לזה הוא אפי' כבורה, ויחוי דברי הרמ"א כדברי הטור.

הגר"א בסו"י ש"ד כחז לתמוך בדברי הרמ"א דפס"ר דרבנן אסור, והזכיר הר"א מהגמ' ק"ך ז' ומהא דבי"ב ל"י והזכיר דים לדחות דמלשאליל חמירה טפי, וז"ש דבהכ"ל דבי"ב ל"י אין צמינו נילוד הוא.

עו) בענין חשש זידה אחרי שטוף שברשותו אפי' לדעת המחמירין ס"י שט"ז חזינה אלא מדרבנן יש להקל ולסמוך על דעת המחמירם שם מפני לעב"ה והשם הפסד, וכן יש להקל אסור מוקצה בשביל לעב"ה והפסד, ומינהו אם אפשר לחכות עד הלילה אין להקל כלל, ובשמושתחין על הפנע לא ימרחו רק ישליכו את המריחה.

זו) סימן ש"ז ס"ג מחזירין בית האורח כ"י אפי' כבר נפתח כ"י, עיקרה דמלחה דניתוק הבגד דרך השחחה מותר כמו שזכר הבית ליעול הג' וכמו שקורעין עור שעי"פ החזית, וכיון שאין בריחה עכשו רק כדי שיוכל ללבושו אין ע"ז שם סותר ולמשי"כ סו"י"א סק"י"ג אף בקורע שרי, והלכך כל שעיקר השמישו להחיר להקשר והרי החלוק נגמר מלכתה, ואם טורח לו להחיר ומנתק הו"ל כשזכר החזית, אבל אם הפירו אומן או קשרו באופן ששומד לחתכו ולא להחירו לעולם, חשיב ללא נגמר מלכתה וכשפתחוהו היו גמר מלכתה, ומכרש"ל שבי"ב המ"א מחזינה.

קטנה אוחה אלה מחזינן אותה בשבת, וכן מש"כ דר"מ בשם א"י"ז דמותר להלות סדין בצוכה מפני הרוח היינו נמי מפני שאינו מצטנן לצדו, אלא חולאו לפי עשה וכל שאינו אלא לפי עשה אפי' קושרו גם למטה שאינו נע ונד ברוח מזוי' נמו שרי.

הב"ב שחולה להיות קבוע אין מקום לחלק בין חולה צפחה פחות או בחולה על הדלת, שהרי לא משום מחזינה אחיין אלא משום צנין וכל שקובע הדבר הוא צנין, ובת"ד שבי"ב צ"ל לא כחז כן ו"ל"ע, וכן מש"כ הרמ"א דמותר להלות סדינים במחזירם למוי ואפי' לקובעם ל"ע אם קובעם לעולם הרי זה צוה וז"ל י"פ צטונו לתלותם ולהסורם או שחלחן רפוי שוה להסירן וממילא דרבנן להסירן.

שם וצלבד שלא יעשה אבל בגג טפה, היינו משום דעני מוחזח ואסור אפי' בלא מחזינה וע"י לעיל סק"ה.

ה"ל שם אבל אסור לנטות מחזינה צפני אור הגר כ"י, מש"כ הט"ז ס"י חק"י"ד דאם מותר לכבות מותר לנטות מחזינה, המזה מזה דהא השתא מיהת המחזינה משמשת כחורה מחזינה, וכו' צו"ב"ג סוכה אסור אף אם יש לו סוכה אחרת, ואסור לפרוס מחזינה להביא ס"ה אף אם יכולים לקרות כחורה צביה שהחורה שומרת, ואמנם חזירן המ"א מכלל דהא דאמרו צ"ה כ"ז א' אפ"ה צמחיה היינו מחזינה להאפיל ואין לריך כאן דין מחזינה ואפי' דים כאן דין מחזינה מימ' אין אסור דבנה, שהרי אם שפ"ה המחזינה בשביל שיש מותר אפי' דים כאן מחזינה במחזית לפתח המ"מ כיון שאין רובח צוה עכ"פ לא חשיבא מחזינה וכו"י ונכ"כ כל האור הרי אין לו צורך לדין מחזינה ואין כאן אסור מחזינה, הגע עומק אם דעתו לשמש לאחר שיכבה הגר ה"ל אסור שדכ"ה וכו"י כסחו ככבה הגר דמ"א, וכו' כעושה מחזינה ע"מ לשמש כשוכה הגר.

הת"ה המ"א כחז דבעינן שיקשור למטה שלא תנוד ברוח ואם לא קשר לא חשיבא מחזינה, וא"כ צומן שמכסה כל האור אף קשר למטה ודאי מותר דאין כאן מחזינה כלל אבל נראה דאם יתכן ביתו צדדין א"ל לקשור למטה דהרי צביתו אין ברוח מזוי' ופתיחו ביתו חולצין צפני ברוח ואין רפיון המחזינה פוסלתה אלא ועתה ונדודת פוסלתה אבל כיון שהיא קבועה שפיר חשיבא חולה ואפי' דחז"ה יכולה לעמוד ברוח מזוי' דים מכשיר ר"ע אפי' כ"ז א' היינו לקולא דמימ חשיבא מחזינה, אבל לצבל המחזינה ש"ה שהיא קבועה לא שמענו, דמה לו קושרה ומה לו העמיד ית' להבין צפני ברוח שלא תנוע את המחזינה מיהו י"ל דאין דרך פ"ה לנטות קבוע באופן רפוי כל כך שרוח מזוי' מצטלחו, ורפוי ח"ה נחשב למחזינה אלא לשימוש עראי, שו"ר דהמ"א לשיטתו ס"י חר"ל וצב"ה"ע הביא שם בשם ה"י"ק ללד להכשיר.

ה"ה לדברי הרמ"א אין כאן מחלוקת הפוסקים דאין לנו חולקים על המרדכי דעשיית מחזינה י"ע אסורה ומורה המרדכי ש' חולץ צפני כל האור מותר, והיינו דברי הפוסקים שהחירו לעשות מחזינה ור"ל להאפיל כנגד כל האור וזו גם כונת הגמ'.

לעשות מחזינה עשרה אסור צין בשבת צין צו"ע, וכדעת דר"מ והמ"א, ודלא כהמ"ב שהקול צו"ע כהע"ז, וכחז דגם צ"ה יש להקל משום דעת הפוסקים המקילים שבי"ב המ"א, ודעתו דעמו ז"ל להקל אפי' מחזינה י"ע, וחמורה דכונה המ"א אפ"ה דמחזינה י"ע אסור לכו"ע, ודברי הפוסקים במאפיל כל האור. במ"ב בשם הח"א, שאם מניח דף השלחן על החזית יעמוד החזית פיה למטה שאם פיה למעלה נהי דאזיר שחתה י"ל חז"ו אבל כיון שאין משמש חתה השלחן, אבל אזיר שחתה ש"ה הרי איכא ד' מחזינה והרי הוא עושה מחזינה וגם, וכונתו להשמצוה החזית ממקום למקום הו"ל עושה מחזינה, ואמנם ע"כ לעיל סק"י דכל שהמחזינה מחוקקות במקומן כי מעטלל למקום אחר נמי מותר לכסותה, ה"י אין לחוש לאזיר שחתה ש"ה ג"כ עיקר החילוק צין ז' מחזינה ל"י לא הזכיר בראשונים, וז"ל דכל שאין בריחה לאזיר שחזית לא מקרי אבל אף צ"י מחזינה.

קובץ ספר

ספר

עטרת חכמים

בו שני ספרים נפתחים

חלק ראשון

כולל שאלות ותשובות על ארבעה חלקי ש"ע

חלק שני

חדושים נפלאים ופלאולים עמוקים בסוגיות הש"ס

שחבר כבוד הרב הגאון האמיתי מופת הדור רשכבה"ג המפורסם בכל קצוי ארץ, ויס רחוקים, סיני ועוקר הרים, כבוד קדושה שמו תפארתו

מחור"ל ברוך תאומים פרענקיל זללה"ה

שהיה אב"ד וריש מחכמת בק"ק לייפניק במדינות מעהרין בעל המחבר ספר ברוך טעם והגהות יקרים ונחמדים עמוקים מני ים על כל הש"ס וחדושי משנת רב* על משניות וחדושים יקרים אמרי ברוך על ארבעה חלקי ש"ע :

יצא לאור פעם ראשונה בסמלנות נכד המחבר ה"ה הרב מהול"ר ישע"י צ"ב היעללער"י, האב"ד דק"ק פראמפאל, ובהוצאות נכד אורי המחבר ה"ה האבנר האופלא מהי"ל דוד טע בל שווערדשארף ל"י מק"ק בילגורייא :

ירושלים תשמ"ז

לשיטת הסבורי' דכל איסורי הנאה הפקר הם ואם נכרי רואה לזכות
 לדרידי' סחירו הוא זוכה בהם ומומילא גם אם הוא ברשות נכרי
 איבא למימר דחליוו של נכרי קונה לו שלא מדעתו כנראה מדברי
 המג"א בס' הל"ו ס"ק ע"ו שפעם פטור מלזדקק בבית אחר שזכרם
 הם הנכרי מזה שסבכרי זכר נחמך וקשה דהא מכלל הבדיקה לבדוק
 במוריו וסדקין ויחוש דלמא לא גודע להנכרי שיש חמץ בחורי הדרו
 א"ו דעתו דכשם שאין חילוק בין ישראל לנכרי לענין קנין ע"י חרז וכמו
 שהאר"י ז"ל בספר קאס"ח ס' ק"ד ס"ק ז' בראיות חזקות ה"ה
 כמו חירו של ישראל קונה לו שלא מדעתו כן קנה חירו של הנכרי
 להנכרי שלא מדעתו וה"ל מיד כשמתחילי' שש נקה להנכרי וקנין
 אליהמה הוא וחו לא עבר הישראל כלל על אושו חמץ כז"י בכל ימי
 הספס דאף דגבי חמץ עשאו הכתוב כאלו הוא ברשותו של ישראל
 לעבור עליו כז"י מ"מ כזכ"ג שנחלט מדינה דאורייתא החמץ לנכרי
 ע"י קניית חירו ומאז והילך אף לענין ז"י לא שייך לומר דהוי עושה
 ככרשות ישראל ודברי' אלו פשוטים ומבארי' להמשין בספרי
 מגדולים ונפרס בספר שא"ר ושא"ר ומפקודי חמץ אלא נכרי שז"י
 שלא קדם קניית נכרי בגוף החמץ הוי חירו של ישראל כמבואר מהוך
 דברי הרא"ש ה"ל מ"ש א"כ ב"ד לפי מה שהעליתי דמקום הכתוב
 שהביות י"ש לא ה"י נקרא כלל אף קודם זמן איסור רשותו של הישראל
 ללא הושאל כלל מהנכרי דשייחס לא ידעו שיש עוד שיעור חמץ של
 ישראל באותו חדר א"כ גם זה יש לדחות לפי המבואר בחו"מ סימן
 רס"ד ס"ג דדבר שאין רגיל לבוא און חירו קונה לו כו' ויענין בספר
 נתיבות המשפט :

ועוד

ז"ע לפ"ד המחבר בעצמו לענין לורך סךך למנוח סוכה די
 ומוסר כשמינה קנים ואין בכל א' רוחב טפח אף שיש בין
 קנה לקנה פחות מג"ס א"כ אף כשמינין סךך הרבה כיון דאין לריך
 לאורו ריבוי אף בימות הסג מה"ס וי"ו דינו קבוע ה"ל און כוונתו
 ללורך אהל כ"ל להכריז סוכה ורבו סוספת הוא אף למוסר ויברו
 ליטלו בחו"מ ע"ד ל"ע ע"ד מדברי רש"י במס' עירובין דף ל"ד ע"ב
 ד"ה של לבינים כו' שכ' זכ"ל של לבינים שנוח לסתרו וכדבעינא
 לאוקמי באוירא דליבנא וכיון שאין שום סמירה בודאי אין איסור בין
 דאורייתא כיון דאין לו שום חיבור אפילו במקום רק כסוכה בעלתא
 ול"ד להסתרת חלון וחורו המוזכר בפ"ו ס' ש"ג ס"ח דהחלון הוא
 חלוי ציורי' אבל בסךך המונח כסוכה בעלתא עומד לסתור בדמיפת
 כלומר יד ורגל :

שוב

התבוננתי במ"ש הרא"ש בשם הראב"ד זכ"ל הם כיון
 שהדלת של מוקף הוא כו' ללא חוספת אוהל ערלי חלה קבע
 שאין עשוי לפתוח אלא לזמנים רחוקים ע"כ כוונתו דאסור מדרבנן
 דלא סותר אלא חוספת אוהל ערלי ולא חוספת אוהל קבע אף
 שמדאורייתא אין עליו שם צנין מ"מ כיון דשם קבוע עליו אסור מדרבנן
 אפ"י בבלת וכן מכלאטי מבואר להי"א ע"ש הראב"ד בחידושי רי"ע ז"ל
 במס' עירובין גבי נגר הנגר ד' ק"ב שכ' זכ"ל וקשה הראב"ד
 ז"ל הא"ך אפשר לאסור לנטול בשום נגר ואפ"י הוא מונח וזה קי"ל
 כרבנן דברי חוספת אוהל ערלי בשבט זה אוהל ערלי הוא ופ"י דכל
 שהוא קשור בדלת ואין עליו טורה כלי אינו כיון ערלי אלא כיון קבע
 לאסור מדרבנן מיהא עכ"ל וגבי דלת מוקף שדף ק"ה מביא דברי
 הראב"ד ה"ל דלכך אסור דלת מוקף דלת מיקרי חוספת אוהל ערלי
 אלא חוספת קבע וכ"ש שם גרימ"א שדבריו אלו כתב שם הראב"ד גבי
 נגר הנגר הרי להדיא דאף בקבע כזה ליכא אלא איסור דרבנן
 וע"כ מ"ש המג"א גבי פקק החלון ששם הוא קבוע לנשים רחוקים הוי
 כאוכל קבוע וכמ"ש הרא"ש סוף עירובין אין כוונתו שיש בזה איסור
 דאורייתא אלא מדרבנן הוא דאסור דלא סתרו אלא חוספת אוהל
 ערלי ולא חוספת אוהל קבע וכן מורי' דבריו מש"כ גבי וילון ב"ם
 שמי' זכ"ל אבל אסור לנטווח חוספת אוהל קבע ומה שסיים כמש"כ
 הר"ן מני' המחית השקל כמ"ש הרש"י והיינו מש"כ בעירובין דף
 ק"ב גבי וילון יעו"ש וגם כוונת רש"י שם ששם ה"י בקביעות ה"ס
 אסור מדרבנן :

ובן

מוכח להדיא מפס"ד שהבאתי לעיל שמיא דברי רש"י ה"ל
 במס' עירובין ומסיק דאף דפרוקת קבוע חזיר מ"מ כיון
 דבלא"ה איבא דלת לארון סקודש ואין ספרוכם אלא לנתיבות מוסר
 לתלווח ולסלקו ואם הוי אמרינן כיון דקבוע חזיר אסור מדאוריית'
 מה בכך שאינו אלא לנתיבות הרי הוא חולדה דנוטה והבוכה כ"ש חייב
 א"ו כמ"ש דאף שקבוע חזיר כיון שאינו דרך בנין אינו אסורה אלא
 מדרבנן והוסיף סס"ד מדעתו וסברתו דהיכא שאינו אלא לנתיבות
 אף מדרבנן מוסר ול"ד ללה שבמוקף שאסורה מדרבנן מטעם דהוי
 חוספת אוהל קבע ויפלא בעיני מאוד על הגאון המחבר מה ס"ד
 להיות כמסתפק ושואל שיהי' איסור דאורייתא כסוכה בעלתא כלי שום
 חיבור ולא ציורי' או ע"י קשר כעין עליה קפולה שלפ"ד האלפסי
 בפ' חולין אסור מדאורייתא ונגזוה שכ' שמקשר לנתיבות חללים יעו"ש
 וגם בזה חולקים רש"י וברא"ש וגבי אוירא דליבנא לא הולך רש"י
 לדבריו ה"ל שכ' שנוח לסתרו אלא לתוך קושיה הא"כ במס' ביצה ד'
 ל"א ע"ב דאמאי מתייר ר"מ להיות פותח והולך הרי סתירת אוהל
 ערלי אסור מדרבנן לזה כ' רש"י בעטמא של ר"מ להסיר אף מדרבנן
 כיון דהוי לסתור אבל לענין שלא יוחשב כעובר דאורייתא פשוט
 שהטעם דלא מיקרי כלל בנין מדאורייתא כיון שאינם מחוברים בטיט
 וכמ"ש רש"י במס' ביצה דף ה"ל וגם גם רבנן דר"מ מודים ולא
 פליגי רק לענין איסור דרבנן שלדעם חכמים אף באוירא דליבנא אסורה
 הסמיירה מדרבנן ולר"מ אף מדרבנן מוסר כיון שנוח לסתור ואף
 למ"ד

לשיטת הסבורי' דכל איסורי הנאה הפקר הם ואם נכרי רואה לזכות
 לדרידי' סחירו הוא זוכה בהם ומומילא גם אם הוא ברשות נכרי
 איבא למימר דחליוו של נכרי קונה לו שלא מדעתו כנראה מדברי
 המג"א בס' הל"ו ס"ק ע"ו שפעם פטור מלזדקק בבית אחר שזכרם
 הם הנכרי מזה שסבכרי זכר נחמך וקשה דהא מכלל הבדיקה לבדוק
 במוריו וסדקין ויחוש דלמא לא גודע להנכרי שיש חמץ בחורי הדרו
 א"ו דעתו דכשם שאין חילוק בין ישראל לנכרי לענין קנין ע"י חרז וכמו
 שהאר"י ז"ל בספר קאס"ח ס' ק"ד ס"ק ז' בראיות חזקות ה"ה
 כמו חירו של ישראל קונה לו שלא מדעתו כן קנה חירו של הנכרי
 להנכרי שלא מדעתו וה"ל מיד כשמתחילי' שש נקה להנכרי וקנין
 אליהמה הוא וחו לא עבר הישראל כלל על אושו חמץ כז"י בכל ימי
 הספס דאף דגבי חמץ עשאו הכתוב כאלו הוא ברשותו של ישראל
 לעבור עליו כז"י מ"מ כזכ"ג שנחלט מדינה דאורייתא החמץ לנכרי
 ע"י קניית חירו ומאז והילך אף לענין ז"י לא שייך לומר דהוי עושה
 ככרשות ישראל ודברי' אלו פשוטים ומבארי' להמשין בספרי
 מגדולים ונפרס בספר שא"ר ושא"ר ומפקודי חמץ אלא נכרי שז"י
 שלא קדם קניית נכרי בגוף החמץ הוי חירו של ישראל כמבואר מהוך
 דברי הרא"ש ה"ל מ"ש א"כ ב"ד לפי מה שהעליתי דמקום הכתוב
 שהביות י"ש לא ה"י נקרא כלל אף קודם זמן איסור רשותו של הישראל
 ללא הושאל כלל מהנכרי דשייחס לא ידעו שיש עוד שיעור חמץ של
 ישראל באותו חדר א"כ גם זה יש לדחות לפי המבואר בחו"מ סימן
 רס"ד ס"ג דדבר שאין רגיל לבוא און חירו קונה לו כו' ויענין בספר
 נתיבות המשפט :

סוף

דבר נשמע שאין מכריע הדבר לא להסיר ולא לאסור
 ועכ"ז הכני מעתיק משו"ת הפ"י ס' ה"ל אחר אריכת לפול
 זה שציר דרך לעצמו להקל ביי"ש מחמת שהוא זי"ש בעלתא ורמו
 על קשוכה ארוכה שכ' כבר בזה ומשובה שהוא יאלצה לאור דפוס
 ספר בית אפרים חלק א"ש וסיום זכ"ל ומ"מ ראו לקונסו להשליך
 במקום איבא ששליש או חמשי ואין לך קום גדול מה שלא יוסוף לנטווח
 עוד זכ"ל א"כ מדברי הח"י בס' חמ"ו ס"ק י"א נראה שפיר לפני'
 הגירסא במג"א ס"ק מ"ה דאם נחטוב בפחות מס' קודם פסח אינו
 אסור אלא באכילה והיינו לשיטתו של המג"א דפוסק דאם נחטוב
 לאח"כ בטל ברוב אסור לזה הסכים גם הפ"ח :

אנב

גררר אכתוב מה שעלתה לי כעת לפרש בפשיטות דברי
 הירושלמי בפ' כ"ט ז"ל הירושלמי הפקיר חמץ ב"ג לאחר
 פסח מסו ר' יוחנן אמר אסור רשב"ל אמר מותר מחיב ר' יוחנן
 לרשב"ל אין את מודה לי משש שעות ולמעלה שהוא אסור אמר לי'
 חמן איסורו גרם לו ה"ה מאי אית לך לומר ע"כ מ"ש הירושלמי
 משש שעות ולמעלה הוונס בחלה שש וכעין שפירש רש"י בפסחים
 דף ז' ע"א דברי רב המקדש משש שעות ולמעלה דהיינו בחלת שש
 וכן מפרש בקרבן העדה רק לא ירד על הכוונס ולפענ"ד פירש דר"י
 הוקשה לרשב"ל אי את מודה דלת חלק עמו אלא בהפקיר קודם לזמן
 איסורו אבל מודה היינו בזה עשה חמץ הפקר מחילת שש ואין
 עוד עליו איסור דב"י מדאורייתא רק מדרבנן אינו יכול להפקיר בשש
 ועכ"ז אסור לאח"כ אפ"י דלא עבר אלא על ב"י מדרבנן וכ"כ יש
 לאסור לקפקיר חמץ ב"ג ועבר עליו הפסח דאף דלא עבר על ב"י
 מדאורייתא מ"מ עבר מדרבנן שר"ך לבער ומה שהשיב רשב"ל חמץ
 אדאורייתא גרם לו מחפרש יפה עפ"י דברי הגמ' ובטל בשש כיון דאיסורא
 דרבנן עלי' כדאורייתא דמי דלאו ברשותי קאי דלבעלו ומבואר מהוך
 דברי רש"י שם מחמת איסורו דרבנן נעשה כאינו שלו מדאורייתא
 דהפקר כ"ד הפקר ולא מני לבעל ולא משהה עליו פורתא עובר עליו :

תשובה ו

תשובה לכבוד שארי הרב הגדול הריף ובקי מוה"ר דבר
 חופנהיים נ"י אב"ד דרעזניץ ע"ד שאלתו דמר
 במעשה שה' ככפר שדר שם איש יודוי והכין לעצמו סוכה הסג
 וזיוס א' דיו"ט הפיל רוח חזק סךך הסוכה אם מותר לומר לנכרי לחזור
 ולהניח הסךך על הסוכה ומדי דברו בזה החל ללדד בהיתר גם בנין
 הדפנות ע"י נכרי ורמו בשאלתו דבר א' מספר פמ"ג בח"א ואני
 זויתי לחפש בספר ה"ל ונמצא שהמחבר ה"ל יודד בענין הנחה סךך
 פעם לאיסור ופעם להיתר ופעם כמסתפק ושואל והן דבריו לענין כל
 קורא בספר ה"ל בס' תרכ"ה ס"ק ה' ובס' תר"ל ס"ק כ"ט ובס'
 תרל"ח ס"ק א' וביותר הרריך בזה בס' שפ"ו ס"ק א' שם הביא הגאון
 ה"ל על מה הוטבטו ספיקו בזה ונחמך יסוד על דברי המג"א גבי

פקק החלון וזה החלי :

אף בראשית המחצבה בעורס צינורם בספרים ה' לפלא בעיני דברי הא"ח הג"ל שיהי' בהנחה סכך על סוכה לאורך שצעה ימים שם בנין מדאורייתא . וכתבתי כבר בגליון ספר הג"ל מה שמדמיית לפקק בדברי דרך מו"מ בעלמא ולא להכריע . והא"ח עולתה לו ח"ל מצואר מחור דברי חידושי הריב"ז לשינוי ומהו דברי הס"ד לחיובם הדברים זה . והגני מעתיק כל מ"ש בגליון ספר הג"ל . ועיין במג"א סי' ש"ג ס"ק ז' שכ' צו"ל וס"ה לפקק החלון אם אינו עשוי לפתוח אלא לימים רחוקים הוי כחולב קבוע כמ"ש בברא"ש כו' ע"כ . ובה"ד סי' ס"ח כ' צו"ל ולפיכך הפרכה שאלו שם סדיר שייך צו" עשיית אובל ע"כ יעו"ש . וה"כ רחוק שיהאוב הנחה הסכך רק לשצעה ימים קצובים . גם בראש"י גבי דלת שצמוקא בסוף עירובין דייק וכסב שאינה עשויה לפתוח אלא לזמנים רחוקים :

ועוד י"ע לפ"ד המחבר בעלמו לפניו לורך סכך למזום סוכה די ומוחר כשמימי קיים ואין בכל א' רוחב טפח אף שיש בין קנה לקנה פחות מ"ג א"כ אף כשמימיין סכך הרבה כיון דאין לריך לאחור ריבוי אף צימזום הנה מ"ס י"י' קינו קבוב . הלא אין כוונתו לאורך אובל כ"א להכשר סוכה וצווי הסוספת הוא אף למזמר וצידו ליעול בחוס"מ . עוד י"ע ע"ז מדברי רש"י במס' פירובין דף ל"ד ע"ב ד"ה של לצינים כו' שכ' צו"ל של לצינים שמום לסמרו וכדבעיא לאוקמי באורא דליבנא וכיון שאין שום ספירה בודאי אין חיבור בנין דאורייתא כיון דאין לו שום חיבור אפילו במקמ"ת רק בהנחה בעלמא . ולי' להסחרת חלון וחזרוהו המוזכר בפ"י סי' ש"ג ס"ה דהחלון הוא סלוי צו"ר . אבל בסכך המונה בהנחה בעלמא עומד לסמור בדחיפה כלאחר יד ורגל :

שוב הסווננוי במ"ש הרא"ש בשם הראב"ד צו"ל המס כיון שהדלת של מוקאס הוא כו' לאו מוספת אובל ערמי אלא קבוע שאין עשוי לפתוח אלא לזמנים רחוקים ע"כ . סווננוי דאכור מדרבנן דלא הוה אף מוספת אובל ערמי ולא מוספת אובל קבוע אף שמדאורייתא אין עליו שם בנין מ"מ כיון דשם קבוע עליו אכור מדרבנן אפי' בדלת . וכן מלאמי מצואר להדיא ע"ש בראב"ד בחידושי הריב"ז במס' עירובין גבי נגר הנגרר ד' ק"ב שכ' צו"ל . והקשה הראב"ד ז"ל שאיך אפשר לאכור לעול בשום נגר ופ"י הוא מונה וס"ה קי"ל כרבנן דשרי מוספת אובל ערמי בשבת וזה אובל ערמי הוא . ופי' דכל שחור קשור בדלת ואין עליו חורט כלי אינו בנין ערמי אלא בנין קבוע לאכור מדרבנן מיהא עכ"ל . וגבי דלת מוקאס בזה ק"ח מביא דברי הראב"ד הג"ל דלכך אכור דלת מוקאס דלא מיקרי מוספת אובל ערמי אלא מוספת קבוע וכ' שם בריב"ז שדבריו אלו כתב שם הראב"ד גבי נגר הנגרר הרי להדיא דאף בקבוע כזה ליכא אלא חיבור דרבנן . וע"כ מ"ש המג"א גבי פקק החלון שאם הוא קבוע לעמים רחוקים הוי כחולב קבוע וכמ"ש הרא"ש סוף עירובין . אין כוונתו שיש זה חיבור דאורייתא אלא מדרבנן הוא דאכור דלא הוה חיבור אלא מוספת אובל ערמי ולא מוספת אובל קבוע . וכן מורי' דבריו מש"כ גבי וילון ברי"ם שפ"ו צו"ל . אבל אכור לעשותו מוספת אובל קבוע . ומה שסיים במש"כ ברי"ן . מגי' המתנית שהקל כמ"ש ברי"ש והיינו מש"כ בעירובין דף ק"ב גבי וילון יעו"ש . וגם כוונת רש"י שם שאם ה' בקציעות היה אכור מדרבנן :

ובן מוכח להדיא מחס"ד שהבאתי לעיל שצו"ל דברי רש"י הג"ל במס' עירובין ומסיד דאף דפרוכס קבוע חדיר מ"מ כיון דכלא"ס איכא דלת לארון הקודש ואין הפרכה אלא לזיעות מותר לחלוטו ולסלקו . ואם כו' אמרינן כיון דקבוע חדיר אכור מדאורייתא . מה בכך שאינו אלא לזיעות הרי הוא חולד' דבזום והבזום כ"ש חייב . א"ו כמ"ש דאף שקבוע חדיר כיון שאינו דרך בנין אינו אכורה אלא מדרבנן . והוסף הס"ד מדעתו וסברתו דאיכא שאינו אלא לזיעות אף מדרבנן מותר . ולי' דלמ' שצמוקא שאכורה מדרבנן מבעט דהוי מוספת אובל קבוע . ויפלא בעיני מאור על הגאון המהמר מה ס"ד להיות כמספק ושואל שיהי' חיבור דאורייתא בהנחה בעלמא בני שום חיבור ולא צו"ר . או ע"י קשר כעין טלית קפולה . שלפ"ד האלפסי בפ' חולין אכור מדאורייתא וגבוהה שכ' שמקושר לשני כהלים יעו"ש . וגם בזמ חולקים רש"י וברא"ש . וגבי חיבור דליבנא לא הולך רש"י לדבריו הג"ל שכ' שמום לסמרו אלא לתוך קושיה האס"ו במס' ביצה ד' י"א ע"כ דאמתי מחיר ר"מ לזמנים פותח ופולח . הרי סמירס אובל ערמי אכור מדרבנן . לזה כ' רש"י בעעמא של ר"מ להקיר אף מדרבנן

אבל במ"א שדיתי נרגא זום והאפשר לומר דלפי הגמ' זו שכל החור אף במקום עמידת החציות עם היי"ש של הישראל ה' רק רשורו של הנכרי . א"כ כשהנכרי זמן חיבורו של החמץ דהוי הפקר לשיטת הסוברי' דכל חיבורי הנחה הפקר הם ואם נכרי רוצה לזכות דלדוריה חיבורו הוא זוכה בזה . וממילא גם אם הוא ברשות נכרי איכא למימר דחיבורו של נכרי קונה לו שלא מדעתו כנראה מדברי המג"א בסי' הל"ו ס"ק ע"ו . שמעם פטור מלבדוק הביית אחר שצנכס זה הנכרי מאל' שהנכרי זכא בחמץ . וקשה דהא מכלל הבדיקה לבדוק בחורין וסדקין ויחוש דלמא לא נודע להנכרי שיש חמץ בחורי חדרו . א"ו דעתו דכשם שאין חילוק בין ישראל לנכרי לענין קנין ע"י חר וזמו שהאריך זום צספר קא"ח סי' ק"ד ס"ק ב' בראיות חזקות . ה"ם כמו חיבורו של ישראל קונה לו שלא מדעתו כן קנה חיבורו של הנכרי להנכרי שלא מדעתו . וה"כ מיד כשמתחילי' שש נקנה להנכרי וקנין אלימקא הוא והו לא פבר הישראל כלל על אופו חמץ צו"י בכל ימי הפסח דאף דגבי חמץ עשאו הכחוב כאלו הוא ברשותו של הישראל לעבור עליו צו"י מ"מ בכס"ג שחלט מדינא דאורייתא החמץ לנכרי פי' קניי' זום צספר קא"ח סי' ק"ד ס"ק ב' לא שייך לומר דהוי ערובי ככרשום ישראל . ודברי' אלו פשוטים ומצוירי' להמעיין בספרי מגדולים . ובפרט בספר שא"ר ושאיני במפקוד חמאו אלא נכרי שכ"ז שלא קדם קניי' נכרי בנזק החמץ הוי חיבורו של ישראל כמצואר מחור דברי הרא"ש הג"ל . משא"כ צו"ל לפי מה שהעליתי דמקום הנחה החציות יי"ש לא ה' נקרא כלל אף קודם זמן חיבורו רשותו של הישראל דלא שהא"ל כלל מהנכרי דשיטתו לא ידעו שיש פוד שור חמץ של ישראל באחור חדר . אבל גם זה יש לדחות לפי המצואר בחור"מ סימן רס"ד ס"ג דדבר שאין רגיל לבוא אין חיבורו קונה לו כו' ויעיין בספר נתיבות המשפט :

סוף דבר נשמע שאין מכריע הדבר לא להחיר ולא לאכור . ועכ"ז הגני מעתיק משו"ת הפ"י סי' הג"ל אחר אריכת פלפול זום שצו"ר דרך לעלמו להקל ביי"ש מחמת שהוא זיעה בעלמא ורמוז על תפוסה ארוכה שכ' כבר זום . והפוכה הוהו ילאחה לאור בדומם ספר בית אפרים חלק אה"פ וסיים צו"ל ומ"מ ראוי לקונסו להשליך במקום חיבור השליש או החלי ואין לך קנס גדול מזה שלא יוסף לעשות עוד עכ"ל . גם מדברי הח"י צו"ל תמ"ז ס"ק י"א נראה שפיר לפני' הנירסה במג"א ס"ק מ"ה דאם נהערב בפחות מס' קודם פסח אינו אכור אלא באכילה והיינו לשיטתו של המג"א דפוסק דלא נהערב לאחרי"ם בצל צבוב אשר לזה הסכים גם הפ"ה :

אגב נראה אכחוב מה שעלתה לי כעת לפרש בפשיטות דברי הירושלמי בפ' כ"ט . ז"ל הירושלמי הפקיר חמאו צו"ל לאחר פסח מהו . ר' יוחנן אמר אכור . ראב"ל אמר מותר . מחוב ר' יוחנן לראב"ל אין את מודה לי משש שעות ולמעלה שהוא אכור . אמר לי' חמון איסורו גרם לו . ה' מאי היה לך למימר ע"כ . מ"ש הירושלמי משש שעות ולמעלה הוונסו בהחלט שש וכעין שמפרש רש"י בפסחים דף י' ע"א דברי רב המקדש משש שעות ולמעלה דהיינו בהחלט שש וכן מפרש בקרבן העדה רק לא ירד על הכוונה . ולפענ"ד פירש דר"י הוקשה לראב"ל אי את מודה דלת חלק עמו אלא בהפקיר קודם לזמן חיבורו אבל מודה היינו בזה עשה חמאו הפקר מתחילת שש ואין עוד עליו איסור דצ"י מדאורייתא רק מדרבנן אינו יכול להפקיר בשש ועכ"ז אכור לאחרי"ם אט"ג דלא עבר אלא על צ"י מדרבנן וכ"כ יש לאכור להפקיר חמאו צו"ג ועבר עליו הפסח דאף דלא עבר על צ"י מדאורייתא מ"מ עבר אדרבנן שזריך לבער ומה שהשיב ראב"ל חמון איסורו גרם לו מתפרש יפה עפ"י דברי הגמ' ונכפל בשש כיון דאיסורה דרבנן עני' כדאורייתא דמי דלאו ברשותי' קאי דלבעלו ומצואר מחור דברי רש"י שם מחמת איסורו דרבנן נעשה כחיבורו של מדאורייתא דהפקר צ"ד הפקר ולא מצי לבטל ואם משהה עליו פורתא עובר עליו :

תשובה ו

תשובה לכבוד שארי הרב הגדול הריף זכוי מוהר"ר צער אופנהיים נ"י אבד"ק דרעזניטין . ע"ד שאלתו דמר במעשה שה' בכפר שדר שם איש יאודי והכין לעלמו סוכה חג . וציוס א' דיו"ט הפיל רוח חזק סכך הסוכה אם מותר לומר לנכרי לחזור ולנהיית הסכך על הסוכה . ומדי דברו זום התל ללדד בהיתר גם בנין הספנות ע"י נכרי ורמו בשאלתו דבר א' מספר פמ"ג בא"ח . ואני

16

(א) סכין. עיין ט"ז. עיין אות ב'.

שמו (א) מחיצה. עיין ט"ז. לי העני יש בכאן קצת הרהורי דברים אמרתי אשיחה וירונח לי. הנה בשו"ע סעיף א' וסעיף ב' משמע דהפרש יש בין גג ובין מחיצה, וזה הוא כי גג אף להגן מחמה וצניעות אסור אהל עראי מדרבנן כל שיש טפח על טפח ברום טפח חלל תחתיו (כדמוכח בסעיף י"ג), כדמוכח מדיכרי עירובין ק"ב [ע"א] דאהל עראי תחלה אסור כהאי גוונא, ותוספת אהל שרי כהאי גוונא. הא במחיצה מהצד לצניעות אף לעשות לכחחלה שרי, וזאת היכא שבא להחיר, או אסור לעשות לכחחלה, כדמוכח בעירובין דף מ"ד א' בדופן שלישי דסוכה אסור כבסימן תר"ל סעיף י"א ו"ב (ורש"י שבת קכ"ה א') [ב"ב] ד"ה שאין, ושרי לפורסה "לצניעות", הוא לאו דוקא, דאף להחיר שריי. ולא תימא דוקא להחיר איסור דרבנן כמו מחיצה בין שתי חצירות עירובין צ"ד א', [ד] הוא הדין להחיר איסור תורה, דמהאי טעמא מחק רש"י בסוכה י"ד ע"ב ד"ה מהיכן פרסו כו', כמו שמבואר בר"ן (ריש) כל הכלים שבה מט, א ד"ה וכתב). ומיהו תוספת אהל עראי דשרי לרבנן דרבי אליעזר נשם קנה, כן וכבסעיף ב', מספקא לי אם בא להחיר אם שרי או לאו. כי המענין בתוספת שבת קכ"ה ב' ד"ה הכל ועירובין מ"ד א' ד"ה פקק ובר"ן (ריש) פרק כל הכלים [שם ע"ב דבור ראשון] מבואר יותר דכל היכא שבא להחיר אף תוספת אהל עראי אסור, ומהאי טעמא דופן שלישי אף תוספת לשיעור דופן אסור, כי בלאו הכי לאו סוכה כלל (מע"י) [נעל דין] התוספת כאלו עשה סוכה שלימה, ודופן רביעית אף כולו לא הוה אלא כתוספת, אף מחיצה שלימה, דאין צריך לה ויש שלש מחיצות, הוה דופן רביעי תוספת אהל ושרי. ובר"ן [שם ע"א] ד"ה ולפיכך, כחוב לאמר, כל תוספת מחיצה שאין מתיר כפקק שרי לרבנן, הא תוספת המתיר אסור אף לרבנן, דהוה כעשיית אהל עראי בתחלה דאסור הואיל ובא להחיר. ועיין מ"א [סימן] ש"ג אות א' כמה שכחב, וכל שכן כאן, יע"ש. והנה מהר"ם שעשה מחיצה להחיר, הובא בכ"י [עמוד שעב ד"ה וזמרת] עיין מ"א [ס"ק] ג', ואפילו הכי שייך טפח ותוספת אהל עראי שרי, אלא אף להחיר ולתוספת אהל עראי שרי, אם לא כשעושה בתחלה אהל עראי מחיצה להחיר או אסור. והנה למה שכתב המ"א [ס"ק] ג' ופשוט דאם היה בולטת רחב טפח מותר דהוה תוספת אהל, י"ל שפיר דאי בעי היה עושה צרכיו שם באותו רוחב טפח, מה שמרחיב אין כל כך להחיר, מה שאין כן בכ"י [שם] משמע שהיה תלוי היריעה על הכלונס ומשולשל טפח למטה מהכלונס, שוה לא יועיל כלום, וצ"ע *. גם ראוי שדעש כי בליל יום טוב שרוצה לאכול בסוכה והרוח מגושב ואי אפשר שיהא נר דולק שם, שהרוח דאי יכבה, אפשר דאסור לפרוס סדין על המחיצה שיש בו סדקין גדולים, וביים טוב גם כן צריך נר כסעודה כמו בשבת, עיין סימן דס"ג סעיף ה', וסימן תקי"ד סעיף ג' גרם כיבוי, יע"ש, אם כן י"ל הוה במחיצה המתרת ואסור. וכן דלת נגד הניירות, דאסור לפתוח כבסימן רע"ז [סעיף א], אסור לתלות בשבת יריעה שיהא מותר לפתוח הדלת, דהוה מחיצה להחיר. שוב ראינו שוה טענה, דבכל ענין מותר בפני הניירות, דאין זה מחיצה וירשות בפני עצמה כי אם העדר ומניעה שלא ינשב הרוח, ושרי, וכמו שכתב המ"א אות ג' בכיסוי ספרים. ואף למאן דאוסר פקק החלון היכא שבא להחיר כבסימן ש"ג במ"א אות א', לא דמי לכאן *. עיין שריירי כנסת הגדולה בהגהות כ"י אות ב', למגן "אסור אם לא לאיזה צורך:

מחיצת השקל

מזו תלמוד חכם. עיין מ"א. בסימן שלישי אות י"ג האידנא חקור להערים ולהעציר. אבל כאן שרי, דהר"ם ממיר כאן אף לכל אהל, דטובר הא דלמרו בגמרא לורכא מרבנן מותר, שבת קל"ט [ע"א], קאי כפסיה. עיין כ"י [עמוד עמך ד"ה הנה]:

שמו מזה שכתב העולת שבת. עיין מ"א. אין בידי ספר עולה שבת, וצ"ל רבה אות ד' הנילו. ועיין תוספות שבת קכ"ה ב' ד"ה הכל, מיימי ראיא מעירובין ק"ב הני דכרי, דפלוגמא דרבי אליעזר ורבנן בגג נמי, דהני דכרי בגג היה פורס עליהן. ומעירובין מ"ד א' דופן שלישי מיימי המוספות דלף צדופן שיך אהל, יע"ש. וא"כ צ"ט [אות] א' ב' יבואר צוה: א שקבוע. עיין מ"א בסימן ש"ג אות ז"א. ומשמע תוספת אהל קבוע מן המורה אסור, כמו העושה אהל קבוע בתחלה היינו פורס מהלל על ארבעה קונדיסין וקושטן שם בענינה לזמן הרבה מייב מטאמא, הוא הדין תוספת אהל ויש בתוספת טפח, וצ"ע [ש"א], מי שגפול סוכתו צ"ל לוי יום טוב ראשון אף רשאי לומר לעושים להניח הסכך עליה או לאו, ואם יש למלך צין יום טוב או שנת בחור החם. הנה אם מניח קנים ואין ככל אחד רוחב טפח, אף שיש צין קנה לקנה פתוח משלשה טפחים יש לומר לצד לקולא אמרינן, לא לומר, ומיהו יש לומר כפקק שמתנין הוה אהל כי מניחין הרבה על זה וזו ומתוך זה, והאל קבוע הוה שמונה לשמונה ימים ומשעה והוה אסור מורה ואסור על ידי עושים, כי אם שבות שבות נמקום מלוה. ואף אם היה מקלם סכך מנמח לתוספת אהל יש צ"ע בקבוע הוה מן המורה, ודוקא תוספת אהל עראי שרי, הא קבוע לא, ויש לטפק אי זה מקרי קבוע להחייב עליו מן המורה. וצ"ע טוב אסור לנמח בית אף שאין לו מקום לאכול, מן המורה. וא"כ כהלכות יום טוב [מסופה חלק א' פ"ג אות ג] והלכות סוכה [אשל אברהם סימן מרכו אות מ; סימן חלל אות י; סימן חלל אות א] אצל * * * וצ"ע מ"א מגידות [סימן קט] כחצו מזה, ואין העת מספיק עמה לפש ולצ"ח, וא"כ יבואר [ב' וכן]. עיין מ"א. דהוה זו ואין צריך לומר [זו] י"ט, דלף אם נאמר צ"לן אם בקניעות אסור, מכל מקום פרכת שיש בלאו הכי דלת לארזן הקודש שרי, עיין תרומת הדשן [סימן] ס"ח הנילו הני [עמוד שעב ד"ה ומתוך]. ואף אם הפרכת תלוי רחוק מארזן הקודש טפח על שני ימדות כעין שעושין אפילו הכי שרי, וכל שכן פרכת שלנו חולין לנו, הוה כמו קטיין המלויין כותלים, אף שרחוק מכותל טפח וקבועים שם גם למטה כמותין בקשירה לימדות, דכל שאין עושה למחילה כי אם לנוי שרינן, עיין אות א', * * * וצ"ע צוה: ג אסור. עיין מ"א מה שכתב צוה ועיין ט"ז אות א' ב'. ובדברי משע שלנו טע העוררים [הקלף אות ד] וצדפות פיודאל [הארזן אות ג] כחצו ב' מיצוה "כדרך [שע"ש] מהר"ם", דהיינו ששייר טפח כו', ותוספת מחילה שרי (אף להמיר. ועיין ט"ז אות א'). או אפשר בגמרא לעשות מחילה בערב יום טוב לגמרי. והכ"ל [המ"א] דכרי הר"ם ז"ל פרק ד' הלכה ד' הלכות יום טוב, אין מכביין נר מפני משמש, אלא כופס כלי או מחילה או לניח אהל. ומדלפסינהו,

אסור לתלות בשבת יריעה שיהא מותר לפתוח הדלת, דהוה מחיצה להחיר. שוב ראינו שוה טענה, דבכל ענין מותר בפני הניירות, דאין זה מחיצה וירשות בפני עצמה כי אם העדר ומניעה שלא ינשב הרוח, ושרי, וכמו שכתב המ"א אות ג' בכיסוי ספרים. ואף למאן דאוסר פקק החלון היכא שבא להחיר כבסימן ש"ג במ"א אות א', לא דמי לכאן *. עיין שריירי כנסת הגדולה בהגהות כ"י אות ב', למגן "אסור אם לא לאיזה צורך:

עראי: (פ"ק א) שקבוע שם. כיון שהוא נע כו' אצל אסור כו' קבוע כמו שכתב רש"י, כצ"ל לענין, דהרב ב"י [עמוד שעב ד"ה ומתוך] הביא דברי תרומת הדשן סימן ס"ח דרוצה לאסור לתלות פרוכת בשבת, והוה דבריש פרק תולין [שבת קלה, א]. אמר רב משום רבי חייה וילון מותר לנטותו ומותר לפורש בשבת, ושם לא פירש רש"י מירי, אבל בעירובין דף ק"ב ע"א הובא שם מימרא זו, פירש רש"י [ריה וילון וד"ל, וילון [כו]] מותר לנטותו דלאו אהל, דלא קבוע התם, אלא כן רכבו לינתן ולהסתלק כדלת בעלמא, עכ"ל. אם כן פרוכת דקבוע אסור. וסיים תרומת הדשן מכל מקום נראה להחיר בפרכת, כיון שבלאו הכי יש דלת לארזן, והפרוכת אינו אלא לצניעות, אע"פ דתלוי בקביעות שרי, אפס כו' אני מושך ידי להחיר, עכ"ל תרומת הדשן. והרב ב"י [שם ר"ה ומתוך] כתב דמה שכתב רש"י בעירובין הטעם על וילון דלאו אהל דלא קבוע התם אין זה תנאי, דהא בשבת פרק תולין לא פירש רש"י כלום והוה ליה גם שם לפרש דוקא כשאנו קבוע, אלא על כרחך סתם וילון מיקרי אינו קבוע כיון דנע ונד, אלא אם קבוע למעלה ולמטה ומן הצדדים שאינו נודו ממקומו אז הוי קבוע ואסור, אלא דסתם וילון אינו דרכו בכך. ובוה דברי מ"א מבוארים: (פ"ק א) וכן פרוכה. זה פשיטא כו'. ר"ל. דייע על לשון רמ"א שכתב וכו' מיריה אדרה היריה

שמו (ריש הסימן) מזה שכתב העולת שבת ס"ק ב' אין צריך פנים כו'. והוא, כדף קכ"ה [ע"ב] פליגי רבי אליעזר ורבנן, דרבי אליעזר סבירא ליה אם אינו קשור ותלוי אין פוקקים בו, דאוסר להוסיף על אוהל, ותכמים מתירים דסבירא להו מותר להוסיף על אוהל עראי. ופירש רש"י [ריה שאין דאין איסור אהל אלא בגג, ולא במחיצות. והתוספות בשם ר"ת הוכיחו דגם במחיצות שייך אוהל, ופלוגתיהו דרבי אליעזר ורבנן היא במחיצות, דכן משמע לישנא דפקק החלון דהיינו ככותל, אבל בגג מיקרי ארוכה. ומיהו דוקא במחיצה המתרת, כגון דופן שלישי לסוכה, אבל מחיצה הנעשה לצניעות וכגון דופן רביעי בסוכה מותר. וכתבו התוספות (ו) צוד וד"ל, ומיהו באהל שבגג נמי פליגי (ר"ל, דלרבנן אפילו תוספת אוהל בגג שרי). כדמוכח לקמן כו', וכן משמע בעירובין דף ק"ב דדיכרי דרב הונא ביממא בעי טולא ובלילה בעי אוריא (ולכן לא היה אפשר לעשות מערב שבת דהא כליל שבת צדיכים לאוריא) ואמר ליה רב כיון מחצלת ושירי בה טפח, דלמחר הוה מוסיף על אהל עראי ומותר, ומשמע נמי דהיינו תוספת אהל עראי דפליגי ביה רבי אליעזר ורבנן, עכ"ל התוספות (וידן זה הוזכר בסעיף ב'). והבין כספר עולת שבת דראיית התוספות מערובין לדחות פירוש רש"י, אלא דגם במחיצות איכא איסור אוהל, ולפי זה הקשה דהאי עובדא דעירובין

התקנה כו' צדקה
 כותל משהו חנוך בשבת
 חנוך כו' צדקה

אמרתו אשיחה ויררוה לי. הגה בשו"ע סעיף א' וסעיף ב' משמע דהפרש יש בין גג וצין מחיצה, וזה הוא כי גג אף להגן

מחמה וצניעות אסור אהל ערוא מדרבנן כל שיש טפח על טפח ברומ טפח חלל תחתיו (כדמוכח בסעיף י"ג), כדמוכח מדיכרי עירובין ק"ב ע"א דאהל ערוא תחלה אסור כהאי גוונא, ותוספת אהל שרי כהאי גוונא. הא במחיצה מהצד לצניעות אף לעשות לכתחלה שרי, זולת היכא שבה להתיר, אז אסור לעשות לכתחלה, כדמוכח בעירובין דף מ"ב ל' א' בדופן שלישי דסוכה אסור כבסימן תר"ל סעיף י"א וי"ב (ורשי"י שבת קכ"ה א') [ב"ב] ד"ה שאין, ושרי לפרוסה "לצניעות", הוא לאו דוקא, דאף להתיר שרי"ה, ולא תימא דוקא להתיר איסור דרבנן כמו מחיצה בין שתי חצירות עירובין צ"ד א', [ד]הוא הדין להתיר איסור תורה, דמהאי טעמא מחק רש"י בסוכה י"ו ע"ב ד"ה מהיכן פרסו כו', כמו שמבואר בר"ן (ריש) כל הכלים שבת מט, א ד"ה ונחמ). ומיהו תוספת אהל ערוא דשרי לרבנן דרבי אליעזר נשם קנה, כן וכבסעיף ב', מספקא לי אם בא להתיר אם שרי או לאו. כי המעיין בתוספת שבת קכ"ה ב' ד"ה הכל עירובין מ"ד א' ד"ה פקק ובר"ן (ריש) פרק כל הכלים (נשם ע"ב דבור ראשון) מבואר יותר דכל היכא שבה להתיר אף תוספת אהל ערוא אסור, כי בלאו הכי לאו סוכה כלל (מע"י) אף תוספת לשיעור דופן אסור, ומאהי טעמא דופן שלישי [ועל ידן] תוספת כאלו עשה סוכה שלימה, ודופן רביעית אף כולו לא היה אלא כתוספת, אף מחיצה שלימה, דאין צריך לה יוש שלש מחיצות, והוה דופן רביעי תוספת אהל ושרי. ובר"ן (נשם ע"א) ד"ה ולפיכך, כתוב לאמר, כל תוספת מחיצה שאין מתיר כפקק שרי לרבנן, הא תוספת המתיר אסור אף לרבנן, דהוה כעשיית אהל ערוא בתחלה דאסור הואיל ובא להתיר. ועיין מ"א [סימן] ש"ג אות א' כמה שכתב, וכל שכן כאן, יע"ש. והנה מהר"ם שעשה מחיצה להתיר, הובא בב"י (נעמד שעב ד"ה ובמדרין עיין מ"א [סימן] ג', ואפילו הכי שייר טפח ותוספת אהל ערוא שרי, אלמא אף להתיר ולתוספת אהל ערוא שרי, אם לא כשעשה בתחלה אהל ערוא מחיצה להתיר אז אסור. והנה למה שכתב המ"א [סימן] ג' ופשוט דאם היה בולט רחב טפח מותר דהוה תוספת אהל, י"ל שפיר דאי בעי היה עושה צרכיו. שם באותו רוחב טפח, מה שמרחיב אין כל כך להתיר, מה שאין כן בב"י [שם] משמע שהיה תלוי היריעה על הכלונס ומשולשל טפח למטה מהכלונס, שזה לא יועיל כלום, וצ"ע * . גם ראוי שחדע כי בולט יום טוב לאכול בסוכה והרוח מנשב ואי אפשר שיהא נר דולק שם, שהרוח ודאי יכבה, אפשר דאסור לפרוס סדין על המחיצה שיש בו סדין גדולים, וביום טוב גם כן צריך נר כסעודה כמו בשבת, עיין סימן רס"ג סעיף ה', וסימן תקי"ד סעיף ג' גרם כיבוי, יע"ש, אם כן י"ל הוה כמחיצה המתרת ואסור. וכן דלת נגד הניירות, דאסור לפתוח כבסימן רע"ז [סעיף א], אסור לתלות בש"י יריעה שיהא מותר לפתוח הדלת, דהוה מחיצה להתיר. שוב ראינו שזה טעות, דבכל ענין מותר להניח הניירות, דאין זה מחיצה ורשות בפני עצמה כי אם העדר ומניעה שלא ינשב הרוח, ושרי, וכמו שכתב המ"א אות ג' בכיטוי ספרים. ואף למאן דאסור פקק החלון היכא שבה להתיר כבסימן ש"ג במ"א אות א', לא דמי לכאן * . עיין שריי כנסת הגדולה בהגהות ב"י אות ב', למגן אסור אם לא לאיזה צורך:

נגמרה לזרבה מרבין מוסר, שבת קכ"ט ע"ג [ע"ג] קתי כבסימן ע"ג [ע"ג] נעמד עסק ד"ה היתר:

שמו מה שכתב העורף שבת. עיין מ"א. אין צריך קטר עולת שבת, וצ"ל רבה אוח ד' היתר. ועיין מוספות שבת קכ"ה ב' ד"ה הכל, מימי ראה מעירובין ק"ב הני דברי, דפלוגמא דרבי אליעזר ורבנן בגג נמי, דהני דברי בגג היה פורס עליהן, ומעירובין מ"ד א' דופן שלישי מימי המוספות דכ"ז בדופן שייך אהל, יע"ש. ואי"ה צ"ט [אות] א' ב' יצאיר צוה: א שקבוע. עיין מ"א ציטוט ש"ג אות וי"ן, ומשמע מוספת אהל קבוע מן המורה אסור, כמו העושה אהל קבוע בחמלה, היינו פורס ממלגל על ארבעה קווידימין וקושרן עם צניעה לזמן הרבה חייב הטאת, הוא הדין מוספת אהל ויש צנופה טפח, וי"ע. שא"ה, מי שנפל קובחו צללי יום טוב ראשון אם רשאי לומר לענו"ם להניח הסך עליה או לאו, ואם יש למלך צין יום טוב או שבת צמון חגו. הנה אם מניח קניס ואין בכל אחד רוחב טפח, אף שיש צין קנה לקנה פחות משלשה טפחים יש לומר לצד לקולא אמרינן, לא לתומרא, ומיהו יש לומר כסך שמיניח הזה אהל כי מיניח הרבה זה על זה וסומך לזה, וזהו קבוע הוה שמונה לשמונה ימים ומשעה והוה חיקור מורה ואסור על ידי עכו"ם, כי אם שצות דשבות נמקום מנוה. ואף אם היה מקלה סך מונה לתוספת אהל יש"ח נקבוע הוה מן המורה, ודוקא תוספת אהל ערוא שרי, הא קבוע לא, ויש לספק אי זה מקרי קבוע להמחיש עליו מן המורה. וזכור טוב אסור לצנות ציט אף שאין לו מקום לאכול, מן המורה. ואי"ה בלכות יום טוב נפמיה מק א פ"ג אות ג' והלכות סוכה [אשל ארבעה סימן מרסו אות ט; סימן מרל אות יע; סימן מרמל אות א] וצ"ח * , ונצו"ם מגידות [סימן קטן] כחצו מנה, ואין העמ מספיק עמה לתפס ולצאר, ואי"ה יצואר: ב וכן. עיין מ"א. דהוה זו ואין צריך לומר [נ]ן ט', דאף אם נאמר צולין אם נקבועות אסור, מכל מקום פרעה שיש צללו הכי דלמ לארזן הקודש שרי, עיין תרומת הדשן [סימן] ס"ח הביאו הב"י [נעמד שעב ד"ה ומחוק]. ואף אם הפרעה תלוי רחוק מאלוין הקודש טפח על שני יחידות קנין שעוין אפילו הכי שרי, וכל שכן פרעה שלנו תולין לנו, הוה כמו קדינין המזוירין כנחמלם, אף שרחוק מכותל טפח וקבועים שם גם למטה צמטוין נקטינה ליתדות, דכל שאין עושה למחילה כי אם לנו שרינן, עיין אות א' * . וצ"ע צוה: ג אסור. עיין מ"א מה שכתב צוה ועיין ט"ז אות א' ב'. ונדרכי משה שלנו עם העוריס [הקגר אות ד] דנפוס פיודל [הקגר אות ג] כחצו ב' הינות "כדריך [עשה] מהר"ם, דהיינו שציר טפח כו', ומוספת מחילה שרי (אף להמיר. ועיין ט"ז אות א'). או אפשר נגמרה לעשות מחילה בערב יום טוב לנגמרי. והצ"ל [המ"א] דברי הכ"מ "ל פרק ד' הלכה ד' הבלות יום טוב, אין מכבין נר מפני שמשיש, אלא כופה כלי או מחילה או לציט אחר. ומדלפכיהו,

הגהות והערות

- [ח] נוסף ממנהרות
- [ט] דיהנפולע מ"ב:
- [י] תוקן ממנהרות פראל תקניה:
- [יא] עיין סימן מר"ל סעיף י"ב [מ"א ס"ק ע"ג] (מ"א ס"א)
- [יב] עיין סימן מר"מ סעיף ד' [בבבא ע"ג ס"ח]
- [יג] עיין ממלתי השקל וכרס שלמה שהניחו דל"ל כמו שכתב רש"י:
- [יד] תוקן ע"ס דמשק מלעור:
- [טו] דיינו לדעת רש"י:
- [טז] תוקן ממנהרות לצו פק"ש:
- [יז] ע"ש דכוננו נלשון ארמי "חסס", והיינו שאין כרוז שצ"ע לתחילה זו:
- [יח] אולי צ"ל "יש לומר":
- [יט] נוסף ממנהרות יעמלתי תרכ"ג:

מחיצת השקל

עראי: (פ"ק א) שקבוע שם. כיון שהוא נע כו' אצל אסור כו' קבוע כמו שכתב רש"י, כצ"ל לענין, דהרב ב"י [נעמד שעב ד"ה ומחוק] הביא דברי תרומת הדשן סימן ט"ח דרדצה לאסור לתלות פרוכת בשבת, והוא דברי פרוק תולין [שבת קלח, א] אמר רב משום רבי חייה וילון מותר לנטומו ומותר לפורקו בשבת, ושם לא פירש רש"י מירי, אבל בעירובין דף ק"ב ע"א הובא שם מימרא זו, פירש רש"י [דיה וילון] וז"ל, וילון [כו'] מותר לנטומו דלאו אהל, דלא קבוע החם, אלא כן דרכו ליתן ולהשתלק כדלת בעלמא, עכ"ל. אם כן פרוכת דקבוע אסור. וסיים תרומת הדשן מכל מקום נראה להתיר בפרכת, כיון שבלאו הכי יש דלת לארון, והפרוכת אינו אלא לצניעות, אע"ג דתלוי בקביעות שרי, אפס כו' אני מושך ידי להתיר, עכ"ל תרומת הדשן. והרב ב"י נשם ד"ה ומדכוין כתב דמה שכתב רש"י בעירובין הטעם על וילון דלאו אהל דלא קבוע החם אין זה תנאי, דהא בשבת פרק תולין לא פירש רש"י כלום והוה ליה גם שם לפרש דוקא כשאינו קבוע, אלא על כרחך סתם וילון מיקרי אינו קבוע כיון דנע ונד, אלא אם קבוע למעלה ולמטה ומן הצדדים שאינו ניזו ממקומו אז הוי קבוע ואסור, אלא דסתם וילון אינו דרכו בכך. וכוה דברי מ"א מבוארים: [פ"ק ב] וכן פרוכת. זה פשיטא כו'. ר"ל, דייק על לשון רמ"א שכתב וכן פרוכת. אדרבה פרוכת עדיף וכל שכן הוא כיון שיש בלאו הכי דלת כו', והן דברי תרומת הדשן הנ"ל [סימן א] שמילק מסבא יותר בפרוכת מבחילון, כנכוד לעיל: ונראה אי פשוט כו' אף על פי שקבועים כו'. ר"ל, שאין גדים ונעים, שקשורים למעלה ולמטה ומצדדים, מכל מקום מותר כיון שאין עשוי למחיצות. ר"ל דהא איכא בלאו הכי מחיצות כותל הבית, והוי דומיא דפרכת: (פ"ק ג) אסור לפעמים להשתין בליילה לכן היה עושה מחיצה מערב שבת גבוה עשרה וכורכה למעלה ושייר בה טפח, ובליל שבת היה פושטה:

שמו (ריש הסימן) מה שכתב העורף שבת ס"ק ב' אין צריך פנים כו'. והוא, בדף קכ"ה ע"ג [ע"ג] פליגי רבי אליעזר ורבנן, דרבי אליעזר סבירא ליה אם אינו קשור ותלוי אין פוקקים בו, דאסור להוסיף על אוהל, וחכמים מתירים דסבירא להו מותר להוסיף על אוהל ערוא, ופירש רש"י [דיה שאין דאין אסור אהל אלא בגג, ולא במחיצות. והתוספות כשם ר"ח הוכיחו דגם במחיצות שייך אוהל, ופלוגמיהו דרבי אליעזר ורבנן היא במחיצות, דכן משמע לישנא דפקק החלון דהיינו בכוחל, אבל בגג מיקרי ארובה. ומיהו דוקא במחיצה המתרת, כגון דופן ופולגתיהו דרבי אליעזר ורבנן, לצניעות וכגון דופן רביעי בסוכה מותר. וכתבו התוספות (נעור ה"ל, ומיהו באהל שבגג נמי פליגי (ר"ל, דלרבנן אפילו תוספת אהל בגג שרי), כדמוכח לקמן כו', וכן משמע בעירובין דף ק"ב דריכרי דרב הונא כימאא בעי טולא ובלילה בעי אירא (ולכן לא היה אפשר לחצלת ושייר בה טפח, דהא בליל שבת צריכים לאויר) ואמר ליה רב כרוך מחצלת ושייר בה טפח, דלמחר הוא מוסיף על אהל ערוא ומותר, ומשמע נמי דהיינו תוספת אהל ערוא ובלילי ביה רבי אליעזר ורבנן, עכ"ל התוספות (ודין זה הוכרח בסעיף ב'). והבין בספר עולת שבת דראיית התוספות מערובין לרדות פירוש רש"י, אלא דגם במחיצות איכא איסור אוהל, ולפי זה הקשה דהאי עובדא דעירובין אירבא משמע דהיה בגג, גם אי טלקא דעחק דמיירי במחיצה, הא התוספות מודים דמחיצה שאינו עשוי להתיר מותר, ובעובדא דרב הונא הלא לא נעשה להתיר כי אם לצל. ולכן כתב מ"א דלא קשה מירי, אדרבא גבת התוספות מודים דעובדא דרב הונא היה בגג, ואין כונתם בראייתם מערובין לדחות פירוש רש"י, אלא להביא ראיה על מה שכתבו לפני זה בסמוך לו, ניהו דעיקר פלוגתיהו דרבי אליעזר ורבנן במחיצות מדקמי פקק החלון, מכל מקום גם בארובה שבגג פליגי ולרבנן שרי, ועל זה הביא ראיה מעירובין מעובדא דרב הונא דהיה בגג ואפילו הכי הותר תוספת אהל

והניחו סתם ולא כוון לשם צל אם נאמר כיוון שקודם שהשריש היה תוחב לשם צל עדיין כוונתו הראשונה במקומה עומדת או אם נאמר דפנים חדשות באו לכאן וצריך להניחו לשם צל דוקא ואם לאו פסול וצ"ע לדינא: (ז) או בית. במקומות הקרים שכפת שלג וברד מכסה כל הסכך הסוכה כשרה כן

פסק בשו"ת גינת ורדים. וראיה לזה ממה ששינונו באהלות (פרק ח') דכיפת השלג והכרד והכפור והגליד לא מביאין ולא חוצצין דלא תשיב אוהל כיון שאינו דבר המחייב דחם השמש ונמס ע"ש בר"ש: (ח) שהרעפים מונחים. הט"ז החמיר כשאין בין הלטיש ד' טפחים מטעם שני סככים והשרי"ת פנים מאירות חולק עליו ולא שייך פסול בשני סככים אלא כששניהם צלתן מרובה מחמתן כדלקמן (ס"ה תרי"ח) ובאמת לכאורה הדין עמו בזה. אכן מטעם אחר יש להתמיר כיון שיש לבדו באין רחוקים ג"ט זה מזה ואף שהט"ז כתב שלא אמרינן לבדו להתמיר הרי המ"א (ס"ה תק"ב) חולק עליו והוכיח שאמרינן לבדו להתמיר ג"כ ולכן כשאין בין הלטיש ג"ט יש להתמיר כהט"ז שלא לסכך עד שיסיר אחד מבנתים רק לא מטעם דהט"ז משום ב' סככים אלא מטעם לבדו ולכן לא בעינן שיהיה ביניהם ד"ט איר כהט"ז שלא יהיה כב' סככים רק שיהיה ביניהם ג"ט שלא יהיה כלבוד והב"ח החמיר יותר כשאין ביניהם ג"ט אפילו נתן סכך כשר בין הלטיש מכ"מ אסור

מטעם לבדו ולפ"ז היה צריך להזהיר באותן הלטיש שעושין תחת הסכך להניח הסכך עליהן שיהיו רחוקים ג"ט זה מזה דא"כ הוי כאלו סיכך כל הסוכה בנסרים אכן המ"א חולק עליו והוכיח דלא אמרינן לבדו כשיש סכך ביניהם. ולכן לענין דינא כשיש סכך כשר בין הלטיש אפילו אין ביניהם ג"ט ג"כ כשר וכשיש ג"ט ביניהם אפילו עומדין הלטיש למעלה מן הסכך ויש אירי ביניהם ג"כ כשר ולא בעינן ד"ט ביניהם כהט"ז. אכן כשקבע אותן הלטיש שרגילין לעשות כשליכות הסולם להניח עליהם הסכך במסמרות קודם שהנעלם על הסוכה כתב הרשב"א בשו"ת (ס"ה רי"ג) שדעת קצת מהראשונים להתמיר משום גזירת תקרה והוא הסכים עמהם במקום שנהגו ומשמע שם אפילו יש יותר מג"ט ביניהם ולכן ראוי לצאת ידי הפוסקים הללו שלא לחבר אותן השליכות במסמרות קודם שיעלם אלא יחבר הלטיש שמסכך עליהן אחד אחד במסמרים כשהם למעלה ואז אין קפיידא אפילו להנך שיטות כמבואר במגן אברהם: (ט) לעשות הסוכה. המ"א החמיר כדעת הב"ח לסלק הגג קודם שמסכך ודוקא בגג שעשוי לפתוח ולסגור שקורין לעט"י בל"א שהפתיחה לא מקרי מעשה חשוב והוי הסכך תעשה ולא מן העשוי אבל כשסיכך תחת הבית ואח"כ הסיר התקרה הכשיר בסעיף ב' שזה מקרי מעשה חשוב אכן כשסיכך על התקרה ואח"כ הסיר התקרה פסול והטעם שלא היה שם סוכה על הסכך שעל התקרה מתחלה כיון שלא היו כאן דפנות ולכן לא מהני הסרת התקרה להכשיר הסוכה כמו שמהני כשסיכך תחת התקרה ומטעם זה מכשיר בפ"מ כשסיכך על התקרה בגובה עשרה ואח"כ הסיר התקרה כיון שמתחלה היה שיעור סוכה על התקרה ג"כ והיה שם סוכה על הסכך ע"ש ולא ידעתי למה בעינן שיעור הכשר סוכה בגובה עשרה דוקא להחשב הסכך שעל גביו סכך כשר הא בהווסט בגדיש לעשות בו סוכה מכשרינן כשהיה שם חלל טפח במשך שבעה לקמן (ס"ה תרל"ה) ולכן ג"ל דדין זה של המ"א וסיכך ע"ג התקרה פסול אינו רק כשסיכך על התקרה ממש אבל כשהיה חלל טפח בין הסכך לתקרה ואח"כ הסיר התקרה כשר ולא בעינן שיהי גובה י"ט בין סכך לתקרה אלא בגובה טפח סגי ודלא כפ"מ: (י)

הסכך כשר זופן שהוא נסר הרחב יותר מד' אלא שתלוי מצדה נגד הסכך ולכאורה יש לפקפק בסוכה זו דהא אמרינן (ף י"ד ע"ב) אתמר הפכן על צדיהן ר"ל לאותן הנסרים הרחבים ד' רב הונא אמר פסולה משום דנעשו כשפודין של מתכות א"כ סכך פסול מקרי וא"כ ה"נ כיון שלמעלה מסכך כשר יש

סכך פסול הוי סוכה פסולה ולפום רהיטא וכי ע"כ שומר נפשו ירחיק מסוכה זו ובפרטות ע"פ הרוב דופן הרחב הנתון על צדו למעלה מן הסכך עושה צלתה מרובה עכ"ל ולע"ז אין להתמיר כלל דפשוט הוא שמה שאמר רב הונא נעשו כשפודין של מתכות זה דוקא אם סיכך בנסרים הרבה על תודן עד שבצדפון נעשו כל חודי הנסרים ד' טפחים אבל לא חשבינן להו כאלו שוכבים לרחבן שיפסול אפי' דף אחד רחב ד' כמו שפי' הרב בעל פ"מ ומה שרצה להוכיח כן ממה דרצה השר"ס לאוקמי הא דקתני נתן עליה נסר שהוא רחב ד' בהפכן על צדיהן ומשמע דנסר אחד

פוסל כה"ג אדרבא מדנקט השר"ס מאי לאו כגון שהפכן על צדיהן ולא קאמר שהפכו על צדו משמע דפשיטא להשר"ס דודאי נסר אחד אינו פוסל בהפכו על צדו דלא חשבינן ליה כאלו מונח לרחבו ומה דנקט נסר לשון יחיד הוא כמו לשון ויהי לי שור וחמור וכן נראה בפ"י מדברי רש"י ז"ל דעל מה דסי' דאיירי בהפכן על צדן פירש שהפכן כולן על צדיהן וסככה כולה בתן ועל מה

דמתרץ דמיירי במונת אפתח דמטללתא פירש דנסר אחד דוקא קאמר משמע דפשיטא ליה דלהט"ז איירי בנסרים רבים שהפכן על צדיהן והיינו ע"כ משום דלא חשבינן כאלו מונחים לרחבן ולכן פשיטא דאין קפיידא במה שהלעט"י עומדין וקופין באמצע הסכך רק יזוהר שיעמדו וקופין ממש לא בשפוע שאו אפשר שיעשו חלל על הסכך ברוחב ארבע ויפסלו הסוכה אבל כשיעמדו וקופין ממש אז הסוכה כשרה לכל אדם ודלא כהפ"מ כן ללענ"ד:

7 (יא) ובנין אוהל. בפרי מגדים כתב אפי' באין להם ציר שרי עכ"פ לומר לנכרי לפתח דהוי שבות דשבות דשרי במקום מצוה אבל מסופק בלעט"י שכל ימות השנה קבועים במסמרים שפתיחתן אסור מן התורה ושכח לפתח עד כניסת י"ט אם שרי לפתח ע"י נכרי באין לו סוכה אחרת בליל י"ט ראשון משום שבות במקום מצוה וכן אם מותר לומר לנכרי שיסכך לו סוכה ב"ט באין לו סוכה אחרת וסיים להורות היתר חלילה לו וצ"ע בכל זה. ובאמת לענ"ד היה נראה קצת להקל שהרי הרמ"א (ס"ה רע"ב) מיקל בשבות לצורך מצוה ביש צורך גדול וכי יש צורך גדול מזה שרוצה לקיים מצוה עשה של סוכה ואף שהשל"ה החמיר אפילו לצורך גדול הביאו באל"י רבה שם י"ל דזה דוקא לענין מה שכתב שלא להדליק נר לצורך סעודת שבת או מילה דאין זה צורך גדול כ"כ אם ישבו בחשך קצת שעה אבל היכי שלא יכול לקיים עשה דסוכה אלא בכה"ג י"ל דגם השל"ה מודה גם הרמב"ן החמיר בצורך מצוה שיש בו הנאת הגוף כגון להדליק נר והקיל במצוה שאין בה הנאה כגון לעשות שופר לולב ואומל משום דמצות לאו להתנות נתנו וכש"כ שיש לצדד להקל לסכך ע"י נכרי ב"ט באין לו סוכה אחרת דזה ודאי לא מקרי בנין ממש שהיא מלאכה דאורייתא ולא הוי אלא אוהל עראי שאסור רק מדרבנן וע"י נכרי הוי שבות דשבות דמותר לכ"ע במקום מצוה ואף דבסי' תרל"ה כתבתי דלכתחלה אין לעשות הסכך ע"י נכרי מכ"מ הכא דאי אפשר בענין אחר שהרי ע"י ישראל אסור שבות לצורך מצוה כמבואר בסי' תרפ"ו לענין שופר הוי כמו דיעבד ומכ"מ לדינא צ"ע ועיין מש"כ סי' תרל"ה סי"ק ד: (יב) שלא ישב. המ"א כתב הטעם כיון שלא נעשו לשם צל

בכורי יעקב
גרי"צ ר' יעקב יצחק גרי"צ

להניחן שם אף שלא נתחבר, איכא משום איסור בנין. מיהו לשון המג"א שכתב קבועים, נראה דר"ל שישאר זמן ארוך תלוי ואין ברעתו להסירו, ואפילו הכי כתב להתיר.

ולדברי העטרת חכמים יתיישב היטיב כוונת המג"א, דכיון דלא מיירי במחברו ע"י צירים ויתידות רק תלויה על יתידות, משום הכי אף אם הוילון ישאר מונח שם מותר כשתלאו לנוי, דהרי איסור בונה מה"ת ליכא דהא לא חיברו להכותל ע"י צירים, ורק מדרבנן אסור דמיחזי כמוסיף על הבנין אם אינו פותח וסוגר תדיר, משום הכי כל דמוכחא דתולה הוילון רק לנוי, או שאר אופנים המבוארים בשו"ע (שס ס"א ונמג"א ס"ק ז' וג') כגון שהוא נע ונד דאינו חוצץ בפני עוברים ושבים, אזי לא מיתסר אפילו מדרבנן דלא מיחזי כלל כבונה, אבל בחברו ממש עם ציר אל כותלי הבית, אין הכי נמי לא כתב המג"א להתיר אף אם כוונת תלייתו רק לנוי הבית, כיון דסוף סוף נעשית חלק מן הבנין ע"י החיבור להבנין.

אולם מדברי הפמ"ג (שס א"א ס"ק ז') מבואר להדיא דלא כדברינו, שכתב לענין היתר תליית פרכת לפני ארון הקודש שיש לה דלת, דאף אם מרחיקו טפח מן הדלת וקשרו למעלה ולמטה ע"י יתידות מותר, כיון דאינו אלא לנוי ע"ש, וא"כ לכאורה קשה בקשרו ביתידות אמאי לא חשיב מוסיף על הבנין, דהא בפורס סדין על ד' קונדסין וקשר הסדין להד' קונדסין איכא חיוב בונה וכנ"ל, א"כ יתחייב משום בונה בזה שמחבר הסדין אל כותלי הבית לנוי או כשמחברו אל הארון הקודש.

וצ"ל בדעת הפמ"ג דס"ל דדוקא בעושה אוהל מחדש, או אמרינן דבזה עצמו שעשה חיבור ד' קונדסין עם הסדין שם בונה עלה, דע"י החיבור זה לזה נתהוה דבר חדש בעשיית האהל, שהרי כל זמן שלא העמיד הד'

מותר להוציאו בעת שנפסק זרם עלעקטעריק בתוך החוטים. ואחר העיון נראה שיש לחלק בזה, דאף דנתחב בתוך נקבי הכותל לישראל שם ובגור מצינו אם היה נעשית לישראל שם ולא לפתוח ולנעול גם התוס' ס"ל דהוה בנין מה"ת, אפילו הכי דוקא נגר שמשמש לצורך הבנין דעל ידו הדלת יהא נסגר וכדומה (עי' להלן אות מ') משום הכי שם בונה עלה דהוסיף על הבנין, וכן כמה שכתבנו לענין חתיכת תקרות בית הנ"ל שהם שימוש לתקרת הגג תוך הבית דירה, משום הכי נראה דחשיב בנין בהנחה לתוך ציר שלהם, אם דרך בנין הוא כן. אבל חוטי עלעקטריק דאינם מתקנים את הבית, יש לומר דלא חשיב מוסיף על הבנין אפילו מבטלו שם, וליכא שם בונה עלה. וכן לא דמי לתוקע יתד בכותל דחייב משום בונה וכנ"ל (אות א'), דשם משמש היתד עם הבנין להשתמש על היתד לתלות עליו כליו וכדו', משום הכי מיקרי מוסיף על הבנין וחייב, מה שאין כן בחוטי עלעקטריק דמה שתוחב בתוך הכותל אינו משמש שיתקן את הבנין, ליכא עלה שם בונה ומוסיף על הבנין, ואין לחייב בזה משום בונה מה שמיוחד להעביר דרך עליו זרם עלעקטריק וצ"ע (ועי' שו"ת אגני מר סי' רי"א אות כ"ג).

תליית וילון לנוי

7 הנה על פי דברי העטרת חכמים הנ"ל, דלעולם לא מחייב מן התורה אלא אם יש עכ"פ חיבור קל ע"י ציר וכדומה אבל בלא שום חיבור לא מיתסר אלא מדרבנן, יובנו דברי המג"א (סי' שט"ו ס"ק ז') שכתב ונראה לי פשוט דמותר לתלות בשבת סדינים המצוירים לנוי, אף על פי שקבועים שם וכו' ע"כ. והחזון איש (סי' נ"ג אות י"ג) העיר על דברי מג"א, דהא הוי מוסף על הבנין ואיכא איסור בונה, ומסיק וז"ל וצ"ל שתלאן ברפוי שנוח להסירן וממילא דרכן להסירן עכ"ל. משמע מדבריו דאם דרך

וגם
ת ג].
ל בית
יחבות
אונחת
זשיבי
ואיכא
שם,
וציאו
פקק
ירבנן,
דעת
דעת
גוונא
יבה.
רשת
זקיקה
דודאי
ן שם
ואף
וחזירן
חיבור
ן אף
הנקב
ן חוט
ומשיך
תחוב
של
אם
סותר
ה אם

ספר סיף מלאכות חלק ב
ברב"ל ל חייב איתן אטמאן ט"א

קונדסין על גבי קרקע והסדין פרוסה על גבה, אף שכבר קשר הסדין להקונדסין לא מיקרי אהל, וע"כ עשיית האהל מחשיבו לבנין אף דליכא אלא חיבור ע"י קשר. אבל אם כבר איכא כותל וקשר לה סדין לא חשיב קשר גרידא חיבור, רק חיבור בצירים וכדומה, כיון דכבר איכא מחיצה ומה דפורס וילון מצוייר לנוי הבית איטורו רק משום מוסיף ומחבר אל האהל, בזה ס"ל להפמ"ג דע"י קשר לבד לא חשיב חיבור. ואיה"נ בחלון פתוח ושם במקום החלון קשר סדין בראשיו ועל ידי זה נסתם החלון, ואין עשויה לפתוח ולנעול חייב משום בונה, כמו בעשיית אוהל על גבי ד' קונדסין דהוי תולדת בונה, כמו כן בעושה מחיצת קבע, וכדאיתא להדיא בפמ"ג וכנ"ל (אום ג).

ובזה יהיה מיושב נמי דלא יקשה כמה שכתבנו לעיל (שס) מהפמ"ג דמספקא ליה אם חייב בפורס סדין למחיצה אף בלא קשר כל שמבטלו שם ע"ש, ולכאורה מדברי המג"א מוכח דאף בעושה מחיצה לא מחייב אלא אם קושרו עכ"פ, אבל לדרך זה שכתבנו לחלק בין תולה וילון על כותל לנוי דאינו אלא מוסיף במחיצה לתולה וילון על חלון פתוח, לא קשה מידי, ושפיר יש לומר בתולה וילון על חלון פתוח דגם בלא קשרו שם חייב במחיצה קבע, ושאני הכא במג"א דתולה על כותל ואינו אלא מוסיף על הבנין בזה לא חשיב חיבור רק בחיבור ע"י ציר וכדו' וכנ"ל.

דלת שיש בו טבעת וסוכבת על יתד עקום
 (ו) כתב במור וקציעה (סי' ט"ג) וז"ל, ודלתות שלנו שעשויים בצירי ברזל, שאונקלי קבוע במזוזות הפתח נ"ל יתד עקום כאות כ' פשוטה כזה [____], ועל הדלת קבוע טבעת (כזה 0), והטבעת שקבוע בדלת נכנס לתוך האונקלי ותלויה עליו, היה נראה דמותר ליקח הדלתות ולהחזירו בשבת על האונקלי אם היה

רפויים מאוד וסוכבים במהירות וניטלים בקלות, שהרי הם כתלושים ואינן אלא כתלוי במסמר, ומסיק דאם יש לחוש דיתרפה האונקלי אז אסור ליטול ולהחזיר הדלת, שמא יתקן את האונקלי ע"כ. ולפי דברינו דרק בחיבור ע"י ציר וכדומה מיקרי חיבור יובן היטיב, דלא חשיב כלל כמחובר לקרקע אלא כמונחת לבד בחור הטבעת, משום הכי לא חשיב סותר ובונה בנטילתה.

ויש להעיר בנידון זה של המור וקציעה, ממה דאיתא בשו"ע (סי' ט"ז סעיף ז') בענין הסרת הצירים שבתיבה בשבת, דיש מחלוקת בין רבינו פרץ (הגהות סמ"ק סי' רפ"א אות כ') ור"י מקינון (מרדכי עירובין סי' מפ"ח) אם יש בזה איסור סתירה (עי' לקמן ענין נכליס אות ג' נ"אור פלוג'), וכתב שם המחבר דהיינו ציר הנקרא גוגזי"ש. וברש"י על התורה (מנומה כ"ו פסוק י') כתב דגוגזי"ש הוא טבעת עגול שנותנו על גבי אונקלי ע"כ, וחזינן דאפילו הסרת דלת מציד כזה בכלים יש אומרים דחשיב סותר מה שלוקח הדלת מן זה הציר, וכל שכן בדלת התלויה על אונקלי המחובר לקרקע יחשב כבונה וסותר בנטילתו והחזרתו.

ונראה דהמור וקציעה דהתיר הסרת הדלת הוא דוקא בטבעת כזה דהדלת רפויה בחלל הטבעת לגמרי וכמו שכתב בלשונו, ומכיון שנשמטים בקל ובשופי לא שייך לומר דיחשב חיבור ע"י ציר כזה, וכמו שכתבנו לעיל (אות ד') על דרך זה לפרש דברי הב"י לענין תריסי חניות. מה שאין כן אם הטבעת מונח על האונקלי ואי אפשר להסירו בקל אזי דינו כחיבור ע"י ציר, ואם מחבר באופן זה דלת לבנין קרקע חשיבי חיבור ואיכא סותר ובונה, וע"י קצות השלחן (סי' קי"ט ס"ט) בנידון כעין ציר של המור וקציעה, והעלה גם כן דלית ביה משום סותר בכלים לכולי עלמא.

חיבור וילונות
 על כל פנים נתבאר חשיב חיבור נ לדון מזה להתיר תי בקציה קנה מתכוו שתולין לפני החלון מרובה ליכא איסור הנקב, מיהו יש לו יתקן האונק

ובן לענין וילונות ב' צירים מן ו בנקב לתוך הברזל להוציא ממנו, ובצד שיש חקק וממנו אפשר דחשיב רק כנתחבר אל הבנין. להחמיר דאסור להו אפשר להוציאו מתו עצמו הוה חיבור

ובראו הכי נראה ד הוילון הנ"ל וקציעה הנ"ל אף העשויים בצירי בר המסמר, מ"מ כתב האונקלי אסור ליטו יתקן את האונקלי, האונקלי רפוי ויתקן אל מזוזות הדלת וח מצוי גם בוילונות ד ובתוכם סוכב הקנה ו מהודקים אל הכותל שיתקנם לחברם בח משום כו

ד- חיבור וילונות (שעד"ס) שבזמנינו

ע"ל כל פנים נתבאר דדבר התלוי על מסמר לא חשיב חיבור כלל אלא במונחת לבד, ויש לדון מזה להתיר תליית וילון סחורה לגוי שיש בקצהו קנה מתכות ונתון על אונקלי (כמו שתולין לפני החלון), אפילו נשאר תלוי לזמן מרובה ליכא איסור בונה אם היא רפויה בחלל הנקב, מיהו יש להחמיר משום חשש שמא יתקן האונקלי עצמו וכדלהלן.

ובן לענין וילונות הנקרא שעיד"ס שיש להם ב' צירים מן הצדדים, ואחד מהם נתחב בנקב לתוך הברזל הקבוע בכותל ואי אפשר להוציא ממנו, ובצד שכנגדו קבוע בכותל ברזל שיש חקק וממנו יכול להוציא בקל, וא"כ אפשר דחשיב רק כמו תלוי על מסמר ולא כנתחבר אל הבנין. ולענ"ד יש לצדד בזה להחמיר דאסור להחזירו, כיון דציר אחד אי אפשר להוציאו מתוך הנקב דאין בו חקק, זה עצמו הוה חיבור להכותל ואסור להחזירו בשבת.

ובל"א הכי נראה דיש להחמיר שלא להחזיר הוילון הנ"ל, דהא חזינן מדברי המור וקציעה הנ"ל אף דס"ל דחשיבי דלתות העשויים בצירי ברזל רק כמו תלויה על המסמר, מ"מ כתב דאם יש לחוש דיתרפה האונקלי אסור ליטול ולהחזיר הדלת, שמא יתקן את האונקלי, וכונתו משום שמא יהא האונקלי רפוי ויתקן האונקלי עצמו שיתחבר אל מזוזות הדלת וחייב משום בונה. ודבר זה מצוי גם בוילונות הברזלים הקבועים בכותל ובתוכם סובב הקנה הוא מצוי שמתרפים ואינם מהודקים אל הכותל, ויש לחוש בהו עצמם שיתקנם לחברם בחוזק אל הכותל ויתחייב משום בונה, ע"י להלן.

וילונות שהמציאו כהיום שמחברים אותו בחיבור וועלקרויא

אולם בוילונות שהמציאו כהיום שמחברים → אותו לכותל הבנין ע"י חיבור וועלקרויא, ומתקיים החיבור להכותל זמן רב, פשוט דחשיבי בונה כהאי גוונא, כיון דנתחבר לכותל בנין ומתקיים, הוי כבנין גמור אל הכותל.

ובגוף הדבר שכתב המור וקציעה דיש לחשוש שמא יהא האונקלי עצמו רפוי ויתקן האונקלי עצמו, ע"י משנה ברורה (סי' ט"ג ס"ק ל"ט) דמפרש כן כוונת המרדכי (מונ"א נמג"א ס"ק ט"ו) שכתב לפרש הגזירה דשמא יתקע, שמא ישים הצירים, וכתב המשנה ברורה דר"ל שמא יראה בעת החזרת הדלת דהציר עצמו אינו תקוע יפה ויחבר אותו אל הכותל במסמרים ע"ש. וע"י קצות השלחן (סי' ק"ט ס"ק ט"ו) מה שהעיר בזה על המשנה ברורה.

מיהו בשו"ע התניא (סי' ט"ד סי"ז) פי' כוונת המרדכי בדרך אחר, והוא דלחבר ב' חלקי ציר אחד קבוע על מזוזת הבית ואחד קבוע על הדלת, ובנתינת המסמר בין ב' חתיכות הברזלים נתחברו זה לזה זה עצמו חשיבי תקיעה, ואף בכלי חשיב בונה וסותר בנתינת המסמר כיון דתוקע בחוזק ובגבורה (וכדלקמן גיין נכליס לוח א') עיי"ש.

חזרת דלת בצירים שבזמנינו (דינדזשעס) והצירים שלנו הנקראים הינדזשע"ס בלע"ז שעליהם סובב דלתות הבית והחדרים עשויים על דרך שכי' בש"ע התניא, אסור להוציא המסמר או להחזירו דחשיבי בונה וסותר, בין בדלת המחובר בקרקע, ובין בכלים. ואף דבשו"ע התניא הוסיף שם בלשונו שתוחבין יתד בחורים

קטנים שבב' ברזלים וכו', ויתד זה ראשו אחד
 עב קצת וראשו השני יש בו נקב קטן, ותוחבין
 בו יתד קטן עכ"ל, ובצירים שלנו אין להן יתד
 קטן בראשי השני, אפילו הכי משמע מדבריו
 דנתינת היתד בחור שבב' ברזלים חשיבי תוקע
 ובנין חשוב. ל

אבנים המונחים זה על זה

(ז) כתב הים של שלמה (נבא קמא פק' ז' ס"י
 מ') דמותר ליטול צרור לצורך קינוח
 מגדר אבנים עבה [גל אבנים זה על זה] שאינו
 ניכר ונראה כל כך אם לוקח צרור ממנו, ומשום
 כבוד הבריות מותר, אבל אם הגדר הוא דק
 דבנטילת צרור ניכר נקב וחלל בתוך גדר אבנים
 הוי כסותר עכת"ד. והוא על דרך שביארנו
 לעיל (אומ ג') דעשיית אוהל או מחיצה הוא
 דוקא כשמחבר יחד הקונדסין עם הסדין, או
 מחבר המחיצות עם קשר אל דבר אחר, וכתבנו
 שם דאפשר דגם הפמ"ג מודה לענין מחיצות,
 דליכא איסור תורה באינו מחובר, ומשום הכי
 במונח אבנים זה על זה ליכא בה שם בונה
 וסותר כלל מה"ת, אף דהונחה שם לעולם
 להיות מונח שם לגדר אבנים, ולא מיתסר אלא
 מדרבנן, ואיסור דרבנן הותר במקום כבוד
 הבריות, ומשום הכי מותר ליטול אבן מן גדר
 אבנים באינו עושה נקב בהגדר בנטילת האבן,
 אבל בניכר נטילת האבן נראה יותר כסותר, ולא
 התירוהו חכמ"ל במקום כבוד הבריות אף דלא
 הוי אלא דרבנן.

והמג"א (סימן שי"ז ס"ק ה') הביא לדברי הים
 של שלמה, והעיר עלה דלא הובא
 דין זה בשו"ע, ומשום דיש גירסא אחרת שם
 בבבא קמא עיי"ש. אבל לא ביאר המג"א אם
 לדינא חולק על הים של שלמה או לא,
 והאחרונים [אלי רבה (ס"ק ז')] משנה ברורה
 (ס"ק י"ט) העתיקו דברי מג"א דכוונתו לחלוק

על ים של שלמה, דאף ליטול אבן מגדר עב
 שאינו נראית כל כך כסותר בנטילת צרור דלא
 נעשית נקב בנטילתו אפילו הכי אסורה דמיחזי
 כסותר ע"ש. אבל סותר ממש משמע דליכא,
 והיינו כיון שלא נתחבר כלל אל הקרקע לא
 שייך בזה בונה וסותר מה"ת, אלא דס"ל דלפי
 גירסא האחרת בגמרא ליכא ראייה דהתירו
 משום כבוד הבריות איסור סותר כזה, אפילו
 לא הוי רק מדרבנן (וע"ע לקמן (אומ י') אם
 מחייב בנוטל אבן מקרקע משום סותר.

ובחזיון הוה ביאר מרן החתם סופר מה
 דאיתא (צ"ט ל"ז ע"ב) דמותר לצדק
 אבנים של בית הכסא שיהא ראויין לפנות
 עליהן ביו"ט, ומפרש בגמרא דבנין עראי הוא
 ולא אסרה תורה, ורק רבנן הוא דגזרו על בנין
 עראי משום בנין קבע, והכא משום כבוד
 הבריות לא גזרו ביה רבנן ע"כ. וכתב החתם
 סופר לבאר הא דמיקרי בנין עראי, משום
 דמירי באינו נותן עפר סביבות האבן, ומשום
 הכי לא הוה בנין קבע עיי"ש, והיינו נמי
 דכברינו שכל שאינו מחובר כלל, אין בה משום
 בנין וסתירה.

ואפשר דזהו כוונת רש"י ז"ל שכתב לפרש
 בנין עראי, שאינו להתקיים, ע"כ.
 ר"ל דאופן עשייתו לא הוי להתקיים, כיון שלא
 נתן סביבו עפר לא יתקיים הצידוד משום הכי
 מיחשב רק בנין עראי. אף דמלשון שאינו
 להתקיים ולא כתב שאינו מתקיים נראה קצת
 דכוונתו דלא נעשית לזמן מרובה והוה רק בנין
 לשעה, ועי' שביתת השבת (מע"ס פ"א אומ א')
 שרצה לפרש כן כוונת רש"י דהוי בנין לשעה
 ולפי זה תליא בהדין שיתבאר בדברינו לקמן
 (אומ י"ג) אם בנין לשעה הוי בנין מדאורייתא
 או לא, אבל בסוף דבריו מסיק דכוונת רש"י
 דשאני כאן דעצם הבנין הוי בנין גרוע ועראי
 שאינו מתקיים, משום הכי לכולי עלמא לא הוי

בנין מה"ת,
 לדוד (ס"י טז)
 ועי' לקוטי ד
 ע"ל כל פניו
 אפילו
 דרבנן משום
 זמין ממילא) כ
 קבע אזי אפ
 טיט ועפרן
 חיברן כלל
 אבנים עם נ
 הא קיי"ל (ו)
 מחיצה עראי
 אמאי אסרי
 כרחק צ"ל ד
 והא דנתבא
 על זד
 נמי במס' ב
 על זה ולא ו
 ע"ש ובשו"ר

הסמ
 ומצינו עוד
 (ח)
 להעבות הכ
 משם אף שז
 ו, ונמג"א ס
 מכויץ להעב
 לעשותן קב
 אסור, ולא
 דרק באבני
 כיון דכבר א
 בכל ע